

Funded by
the European Union

Барометр ОГС

Орієнтир для сприятливого
середовища та
розширення можливостей

Україна 2024

Звіт по країні

Київ

Funded by
the European Union

European Center for
Not-for-Profit Law

Барометр ОГС 2024: Україна

Звіт по країні

Період: січень — жовтень 2024 року

Автор: Марія Красненко, експертка ІСАР «Єднання»

ІСАР «Єднання» — громадська організація, яка працює над наданням громадянському суспільству України впливовості задля розвитку та зміцнення демократії. ІСАР «Єднання» реалізує і фінансує численні дослідницькі проекти щодо громадянського суспільства та його діяльності, а також підтримує велику базу даних досліджень, яку наповнюють найкращі дослідники та аналітичні центри України. ІСАР «Єднання» є грантодавчою організацією, яка фінансує проекти ОГС з усієї України. Вона сприяє розвитку міжсекторального діалогу та співпраці між владою, бізнесом і громадянським суспільством для реагування на суспільні виклики та досягнення стратегічних цілей.

Європейський центр некомерційного права (ECNL) є провідним європейським ресурсно-дослідницьким центром у сфері політики та законів, що впливають на громадянське суспільство. ECNL створює базу знань, надихає партнерів та допомагає у розробці й впровадженні стандартів формування, захисту та розширення громадянських свобод.

Автори висловлюють щире подяку всім, хто долучився до написання звіту, зокрема членам Хабу ОГС (Українському незалежному центру політичних досліджень, Центру демократії та верховенства права, Центру прав людини ZMINA та Інституту законодавчих ідей), членам Наглядової ради та співробітникам Ініціативи секторальної підтримки громадянського суспільства (Максиму Лацибі, Максиму Лукінюку, Анні Ісічко, Дмитру Япраху, Володимирі Яворському та Ірині Беляєвій).

Проект «Барометр ОГС: Орієнтир для сприятливого середовища та розширення можливостей ОГС» реалізовує ECNL разом зі своїми партнерами, зокрема Антикорупційним центром «Transparency

International» у Вірменії, Інститутом громадянського суспільства в Грузії; Асоціацією «Promo-LEX» у Молдові та ICAP «Єднання» в Україні.

Цю публікацію видано за підтримки Європейського Союзу. За її зміст несуть відповідальність лише автори; у ній не обов'язково відображено погляди Європейського Союзу.

Copyright © 2024 by ECNL та ICAP «Єднання». Усі права захищено.

ЗМІСТ

АБРЕВІАТУРИ	5
I. РЕЗЮМЕ	6
II. БАРОМЕТР ОГС: ОЦІНОЧНА КАРТКА КРАЇНИ	12
III. РЕЗУЛЬТАТИ	14
3.1. СВОБОДА ОБ'ЄДНАНЬ	14
3.2. РІВНЕ СТАВЛЕННЯ	21
3.3. ДОСТУП ДО ФІНАНСУВАННЯ	24
3.4. СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ	27
3.5. ПРАВО НА УЧАСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИРОБЛЕННЯ ТА УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ	32
3.6. СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ	40
3.7. ПРАВО НА ПРИВАТНІСТЬ	44
3.8. ОБОВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ ЗАХИЩАТИ	48
3.9. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА	52
3.10. СПІВПРАЦЯ МІЖ ДЕРЖАВОЮ ТА ОГС	60
3.11. ЦИФРОВІ ПРАВА	64
IV. КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ	69

АБРЕВІАТУРИ

ВВП	внутрішній валовий продукт
	ВПО внутрішньо переміщені особи
ВРУ	Верховна Рада України
ГРН	гривня
ЄС	Європейський Союз
КМУ	Кабінет Міністрів України
	ЛГБТК(ІА+) лесбійки, геї, бісексуали, трансгендери, квір, інтерсексуали, асексуали та ін.
НБУ	Національний банк України
НУО	Неурядова організація
ОГС	організація громадянського суспільства
ПДВ	податок на додану вартість
ПВК/ФТ	запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму
РФ	Російська Федерація
ШІ	штучний інтелект
ECNL	European Center for Not-for-Profit Law Stichting (Європейський центр некомерційного права)

I. РЕЗЮМЕ

Аналіз становища в країні та важливі тенденції функціонування громадянського суспільства

Звіт висвітлює зміни в середовищі ОГС, що відбулися в Україні у 2024 році. Викладене у звіті безпосередньо пов'язане з умовами збройної агресії РФ проти України, яка досі триває й спричинила та надалі спричиняє переміщення значної кількості ОГС¹ із територій, що нині перебувають у зоні бойових дій або тимчасово окуповані; загрозу для життя і здоров'я активістів і членів їхніх родин на тимчасово окупованих територіях; дезінформацію та кібератаки тощо.

На ОГС також впливає загальний контекст війни: велика кількість представників ОГС приєдналися, в тому числі через широку мобілізаційну кампанію 2024 року, або планують вступати до Сил оборони України. Деякі ОГС реорганізували свою роботу, зосередившись на реагуванні на надзвичайні ситуації (наприклад, гуманітарна допомога, надання притулку тощо), що призвело до обмеження в їх основних сферах діяльності (наприклад, освіта, громадська активність тощо).

Підсумовуючи, на тлі війни зростає залучення ОГС до гуманітарного реагування та, водночас, до заходів з відновлення.

У 2024 році Україна просунулася в переговорах на шляху до Європейського Союзу, що забезпечує значну підтримку ОГС та можливість їх залучення до процесу прийняття рішень. Тим не менш, Україна продовжує стикатися з невирішеними проблемами в різних сферах, включаючи протидію корупції, захист культурної спадщини, вирішення екологічних проблем, оборону та впровадження реформ, таких як судова система, децентралізація та соціальне забезпечення. Ця ситуація вимагає від ОГС вирішення цих довгострокових викликів поряд з нагальними питаннями, пов'язаними з наслідками війни:

- **Забезпечення (фінансової) стійкості для важливої роботи ОГС.** Основним джерелом фінансування ОГС залишається міжнародна підтримка, яка не завжди здатна оперативно реагувати на обставини та

---

¹Включно з громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями та громадськими спілками. Значення терміну «громадська організація» відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. №4572-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>. Значення терміну «благодійна організація» відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 р. № 5073-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

умови, які змінюються. ОГС в Україні змушені докладати більше зусиль, порівняно з нормальними умовами, через загальний рівень втоми, нестачу персоналу, проблеми з постачанням енергії та ризику безпеки.

- **Забезпечення достатньої кількості фахівців для роботи в громадському секторі.** Війна призвела до того, що багато працівників ОГС змушені були переїхати за кордон або перейти на інші робочі місця, зокрема в міжнародні організації, які можуть запропонувати кращу підтримку та ресурси. Деякі активісти та представники ОГС загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації, зокрема, під час служби в армії, через захоплення в заручники або як цивільні особи, перебувають в полоні. Крім того, законодавство залишається нечітким щодо можливості резервування посад для представників ОГС під час процесу мобілізації.
- **Забезпечення достатньої послідовності та координації в взаємодії ОГС з органами влади.** У деяких випадках органи влади стали більш закритими в своїй діяльності. Хоча такий підхід часто можна виправдати в умовах воєнного стану, він ускладнює взаємини влади з громадянським суспільством та звужує можливості для взаємного співробітництва.

У 2024 році відбулися зміни в Уряді: перерозподіл повноважень між віце-прем'єр-міністрами, наприклад, посаду віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції поєднано з посадою міністра юстиції, а посаду віце-прем'єр-міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій ліквідовано. Також визначено нові повноваження міністерств, наприклад, Міністерство культури та інформаційної політики України перейменовано на Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Крім того, призначено нових міністрів, наприклад, міністра закордонних справ, міністра у справах ветеранів. Ці зміни потенційно можуть вплинути на участь ОГС у процесі розробки та прийняття рішень.

Основні досягнення громадянського суспільства

Загальна оцінка середовища ОГС в Україні у 2024 році (4,7 із 7) залишилася незмінною порівняно з 2023 роком. Середні бали країни за напрямками Законодавство (5.1) та Практика (4.3) також залишаються такими ж, як у 2023 році. Попри зміни у деяких стандартах, вони недостатні для зміни оцінки загального середовища в країні, головним чином через вплив війни.

Внаслідок прийняття законів «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування», «Про публічні консультації» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування», оцінка за напрямом Законодавство в Сфері 5 («Право на участь у прийнятті рішень») збільшилася з 5.1 у 2023 році до 5.2 у 2024 році. Це призвело до збільшення загального балу за Сферою 5 з 4.7 у 2023 році до 4.8 у 2024 році. Однак загальні бали, а також бали за напрямками Законодавство та Практика, у решті десяти сфер залишаються незмінними порівняно з 2023 роком.

Три сфери з найвищими балами залишаються тими ж, що й у 2023 році: «Свобода об'єднань» (5,6), «Рівне ставлення» (5,3) та «Співпраця між державою та ОГС» (5,3). Три сфери з найнижчими балами також не змінилися порівняно з 2023 роком: «Обов'язок держави захищати» (3,7), «Право на приватність» (4,1), «Державна підтримка» (4,4).

Ключові результати

- Народні депутати врахували застереження громадянського суспільства щодо Закону «Про лобювання». Як результат, згідно з новим Законом, прийнятим у 2024 році, ОГС не вважаються лобістами, «крім випадків, коли така діяльність стосується комерційних інтересів». Таке формулювання надалі може спричинити правозастосовні ризики, тому потрібне прицільне відстеження прецедентів і їхнє обговорення. У 2024 році відбувалось активне обговорення змін до Закону, які були спрямовані на обмеження ОГС, ще до набрання цим Законом чинності. Ситуація вимагає додаткової уваги з боку ОГС.
- Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування», а також «Про публічні консультації» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». Останній на момент подання звіту чекав на підпис Президента.

Ці закони мають сприяти залученню громадянського суспільства до прийняття рішень, регулюють порядок використання інструментів локальної демократії, а також визначають обов'язковість проведення публічних консультацій. Експерти висловлюють занепокоєння з цього приводу, зокрема щодо виключення вимог про обов'язок народних депутатів проводити публічні консультації та впровадження окремих заходів, яке має розпочатися лише через 12 місяців після закінчення воєнного стану.

- Уряд продовжив виконувати Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, а також розпочав роботу над Планом заходів щодо її реалізації на наступний період. Звіт про виконання Плану заходів у 2024 році на момент подання звіту не підготовлений.

ОГС разом із Секретаріатом КМУ готують новий документ згідно з узгодженим планом роботи, який передбачає різні формати комунікації (стратегія, онлайн-форми).

- Уряд вживає заходів для покращення середовища для залучення волонтерів.

Держава спільно з ОГС готує Концепцію Державної програми розвитку волонтерської діяльності в Україні на 2025–2030 роки. На розгляд Парламенту подано низку законодавчих ініціатив, спрямованих на підтримку волонтерства. Проте цей сектор потребує подальшої цілеспрямованої роботи в напрямку вирішення питань підтримки волонтерства, в тому числі за рахунок правових гарантій, в умовах, коли кількість волонтерів залишається рекордною у світі.

- Банки продовжують обмеження на транскордонні фінансові операції та вживають заходи фінансового моніторингу.

Зокрема, в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації та потреби в інституціях, які займатимуться боротьбою з фінансуванням тероризму, питання ПВК/ФТ стає все більш актуальним для діяльності громадянського суспільства в Україні. ОГС зауважили, що уряд надав недостатньо інформації щодо заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму та їх застосування до сектору ОГС, а також про ризики, які вони несуть у перешкоджанні законній роботі. ОГС, як і український бізнес, зіткнулися з труднощами під час проведення транскордонних операцій (наприклад, неможливість отримати платіж, необхідності підтвердження платежів та їхніх цілей).

Ключові пріоритети

З 10 ключових пріоритетних рекомендацій, викладених у звіті «Барометр ОГС» 2023 для України, 8 з них були або виконані, або враховані частково. Помітного прогресу було досягнуто в уникненні законодавства, що обмежує діяльність ОГС, а також у просуванні законів, які забезпечують публічні консультації та подальшу реалізацію стратегії розвитку громадянського суспільства. ОГС також були залучені до процесу післявоєнного відновлення. Спостерігається прогрес у розширенні кола організацій, які мають право на отримання державних коштів на

конкурсних засадах. Крім того, вжито заходів щодо зниження банківських ризиків для ОГС, продовжено розслідування нападів на журналістів та громадських активістів, зокрема з боку Російської Федерації.

Незважаючи на ці позитивні зміни, з 2023 року залишаються проблеми пов'язані з послугами реєстрації ОГС, їхньою участю в прийнятті рішень і доступом до державної підтримки, зокрема в таких сферах, як закупівлі та банківські послуги. Крім того, існує постійне занепокоєння щодо захисту активістів і громадянського суспільства від злочинів, скоєних Російською Федерацією.

У 2024 році були додані нові ключові пріоритети щодо ефективної участі громадськості та заходи підтримки волонтерства.

Щоб покращити середовище ОГС у найближчий період, українські інституції разом з ОГС та всіма іншими зацікавленими сторонами мають визначити пріоритетність наступних 7 рекомендацій із загальної кількості 41 рекомендації серед 11 сфер Барометру ОГС:

1. КМУ, Міністерству цифрової трансформації спільно з Міністерством юстиції — запровадити послуги з реєстрації ОГС на онлайн порталі «Дія», подібних до тих, що надаються бізнесу.
2. ВРУ — переглянути положення щодо набрання Законом України «Про публічні консультації» чинності через рік після закінчення воєнного стану та визначити обов'язок народних депутатів проводити публічні консультації.
3. КМУ та іншим центральним органам виконавчої влади — забезпечити подальшу участь ОГС у процесі розробки програмних документів, зокрема спрямованих на інтеграцію України до ЄС. Особливу увагу слід приділити залученню ОГС, які здійснюють основну діяльність на місцевому рівні, та ОГС, які були переміщені з тимчасово окупованих територій.
4. КМУ — через уповноважені органи забезпечити врахування особливостей державних закупівель, учасниками яких є ОГС, а також сприяти широкому інформуванню ОГС з питань доступу до державних закупівель.
5. НБУ — сприяти доступу ОГС до банківських послуг, включно з транскордонними операціями, наданням кредитів, принаймні на рівні з бізнесом. Забезпечити комунікацію з міжнародними фінансовими установами та іноземними банками, зокрема з Міжнародною групою з протидії відмиванню брудних грошей, задля уникнення обмежень, спричинених збройною агресією РФ.
6. Правоохоронним органам, Офісу Генерального прокурора — забезпечувати подальше розслідування та належне фіксування злочинів

Російської Федерації, зокрема проти представників ОГС, медіа для подальшого притягнення РФ до відповідальності.

7. ВРУ — ухвалити Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки волонтерської діяльності в умовах воєнного стану» №10040 від 13.09.2023 року.

II. БАРОМЕТР ОГС: ОЦІНОЧНА КАРТКА КРАЇНИ

Населення: немає точної інформації за 2024 рік² | ВВП на душу населення: 5,5 тис. доларів США (2024)³ | Кількість ОГС: 135 117⁴ (2024) | ОГС на 10000 жителів: неможливо встановити⁵ | Внесок за реєстрацію ОГС: відсутній | Індекс свободи у світі 2024: частково вільна (49/100) (2024)⁶ | Світовий індекс свободи преси : 61 місце серед 180 країн, 65 балів(2024)⁷

Оцінка країни: 4,7

Законодавство: 5,1

Практика: 4,3

Оцінки коливаються від 1 до 7, де 1 означає найнижчу можливу оцінку (надзвичайно несприятливе (авторитарне) середовище), а 7 означає найвищу можливу оцінку (надзвичайно сприятливе середовище).

Сфера	Загалом	Закон-во	Практика
Свобода об'єднання	5,6	5,6	5,5
Рівне ставлення	5,3	5,4	5,1
Доступ до фінансування	4,7	5,0	4,4
Свобода мирних зібрань	4,7	4,9	4,5
Право на участь у процесі вироблення та ухвалення рішень	↑ 4,8	↑ 5,2	4,3
Свобода вираження поглядів	4,9	5,5	4,2
Право на приватність	4,1	4,9	3,2
Обов'язок держави захищати	3,7	4,0	3,4

²Відповідна статистична інформація відсутня внаслідок масштабного переміщення, спричиненого збройною агресією Російської Федерації проти України, тимчасовою окупацією територій, загибеллю та примусовою депортацією громадян України. Враховуючи ці фактори, будь-які оцінки чисельності населення не мали б необхідної точності та надійності, щоб вважатися дійсними.

³Міжнародний валютний фонд (дані станом на 20.11.2024 року).

<https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/UKR?zoom=UKR&highlight=UKR>

⁴ Згідно з даними Державної служби статистики. Дані включають громадські організації, громадські спілки та благодійні організації.

⁵ Відповідна статистична інформація не надається через відсутність даних про чисельність населення України внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

⁶ Freedom House. «Індекс свободи у світі 2024». <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-world/2024>

⁷ Репортери без кордонів. «Світовий індекс свободи преси 2024». <https://rsf.org/en/country/ukraine>

Державна допомога	4,4	4,7	4
Співпраця між державою та ОГС	5,3	5,7	4,8
Цифрові права	4,8	5,1	4,4

Стрілки вказують на покращення чи погіршення порівняно з результатами минулого року.

III. РЕЗУЛЬТАТИ

3.1. Свобода об'єднань

Загальна оцінка за сферою: **5,6 / 7**

Законодавство: **5,6 / 7** | Практика: **5,5 / 7**

Свобода об'єднань гарантується законодавством, як і у попередні періоди, та забезпечується на практиці у сприятливий та стабільний для ОГС спосіб. ОГС в Україні мають свободу визначати свої цілі та напрями діяльності. Державна реєстрація ОГС є безкоштовною, а процедура чітко визначеною та ефективною. Однак процедура досі не доступна через портал «Дія». Громадянське суспільство висловлювало занепокоєння щодо деяких законодавчих ініціатив, які мали на меті обмежити діяльність ОГС за кордоном, зокрема коли це стосується держави або її інтересів. Ці ініціативи були згодом відкликані. У 2024 році свобода об'єднань ОГС залишається під тиском через заходи, пов'язані з боротьбою з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, що вимагають реєстрації кінцевих бенефіціарів. ОГС продовжують докладати зусилля для забезпечення єдиного розуміння цієї дефініції в контексті діяльності ОГС.

Загальний бал у сфері «Свободи об'єднань», а також оцінки для законодавства та практики залишилися незмінними порівняно з попереднім звітним періодом. Рекомендації, надані у цій сфері попередньому звітному періоді, були частково реалізовані: комунікація між ОГС та державою триває, а ухвалення законодавства, яке обмежує діяльність ОГС, вдалось уникнути. Рекомендація щодо ухвалення проекту Закону «Про регулювання діяльності та державну реєстрацію громадських об'єднань» залишається актуальною.

Стандарт I. Кожен може вільно створювати ОГС, приєднуватися до них або брати участь у них.

Конституція України⁸ гарантує всім громадянам України свободу об'єднань. Основними формами ОГС в Україні є громадські організації та благодійні фонди. Діяльність громадських організацій в Україні регулюється Законом України «Про громадські об'єднання»⁹. Діяльність благодійних фондів і благодійних товариств регулюються Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»¹⁰. Наявні й інші

⁸ Стаття 36 Конституції України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

⁹ Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. №4572-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

¹⁰ Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. №5073-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

форми: громадські спілки, благодійні товариства, благодійні установи, які також регулюються вказаними законами.

Засновниками громадських організацій можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах та які досягли 18 років. Засновниками молодіжних та дитячих громадських організацій можуть стати особи, які досягли 14 років (для громадських організацій); юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи (для громадських спілок).

Засновниками благодійних організацій можуть бути дієздатні фізичні особи віком не менше ніж 14 років та юридичні особи приватного права.

Громадські організації можуть здійснювати свою діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Благодійні організації можуть бути зареєстровані та діяти лише як юридичні особи.

Територіальних обмежень щодо діяльності ОГС немає. Закон гарантує право ОГС самостійно визначати зону своєї діяльності.

Фізичним та юридичним особам гарантовано можливість вільно приєднуватися до будь-якої ОГС, брати участь у діяльності будь-якої ОГС, стаючи її членами, волонтерами або підтримуючи її ініціативи.

Практичних обмежень щодо вільного створення ОГС, приєднання до них або участі в їхній діяльності не зафіксовано.

Стандарт II. Процедура реєстрації ОГС як юридичної особи є зрозумілою, простою, швидкою та недорогою.

Процедура реєстрації ОГС є швидкою та недорогою. Безпосередньо це регулює Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань»¹¹. Під час державної реєстрації можна подати заяву про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій¹² (до Реєстру вносяться відомості про організації, які не є платниками ПДВ). Це залежить від надання таких послуг реєстраторами. Принцип екстериторіальності (можливість для громадян та юридичних осіб отримувати державні послуги в будь-якому регіоні незалежно від місця їх реєстрації, навіть якщо такі послуги зазвичай доступні лише за місцем реєстрації) діє не повною мірою. ОГС не повідомляють про включення або відмову у включенні до

¹¹ Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. №755-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

¹² Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 р. №440. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-n#Text>

Реєстру, оскільки різні державні реєстратори не взаємодіють між собою, а обмін даними ускладнений через заходи безпеки в умовах воєнного часу. Державна реєстрація благодійних організацій здійснюється за їх місцезнаходженням. Наявна можливість подати документи поштою. Утім, відсутній доступ до більш простого і швидкого способу реєстрації ОГС: ідеться про можливість реєстрації через портал «Дія»¹³.

Численні труднощі також спричинені браком у реєстраційних органах спеціалістів (наприклад, реєстраторів, юристів тощо). На доступ до інтернету та документації для реєстрації по всій Україні впливають і регулярні відключення електроенергії внаслідок російських обстрілів української інфраструктури.

Сама процедура державної реєстрації громадських організацій займає три робочих дні та є безкоштовною. Державна реєстрація благодійних організацій проводиться протягом двадцяти чотирьох годин з моменту надходження заяви та є безоплатною. Термін не включає вихідні та святкові дні. Термін розгляду може бути продовжений, але не більше ніж на 15 робочих днів. На практиці¹⁴ реєстраційні органи час від часу користуються можливістю продовжити термін. Закон не визначає чітких підстав, для такого продовження (хоча до 2022 року такі підстави були чітко окреслені), обмежуючись формулюванням: «У разі потреби строк може бути продовжений суб'єктом державної реєстрації». Скорочення термінів реєстрації ОГС, зокрема за додаткову плату, не передбачено.

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських об'єднань» чітко визначає вимоги до реєстрації, включаючи документи та строки. Також він містить вичерпний перелік підстав для відмови у державній реєстрації: наприклад, подання документів не в повному обсязі, встановлений факт санкцій тощо. На практиці¹⁵ найпоширенішими проблемами, з якими стикаються бажаючі зареєструватися, є: неправильне написання назви організації іноземною мовою, відсутність у статуті окремих обов'язкових положень, неправильне заповнення заяви або використання невідповідної форми, подання неповного комплексу документів. Трапляються випадки¹⁶, коли реєстраційні органи відмовляють у задоволенні запитів на реєстрацію за наявності незначних недоліків. Єдиним доступним інструментом оскарження для ОГС залишається судовий позов. У 2024 році рішень про оскарження не зафіксовано¹⁷.

---

¹³ Дія: державні послуги онлайн. <https://diia.gov.ua>

¹⁴ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁵ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁶ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁷ За даними Єдиного державного реєстру судових рішень. <https://reyestr.court.gov.ua>

Урядовий проєкт Закону «Про регулювання діяльності та державну реєстрацію громадських об'єднань»¹⁸, який передбачає низку покращень для ОГС з числа громадських організацій (збільшення кількості органів реєстрації ОГС; зменшення кількості необхідних документів; скорочення термінів реєстрації з 3 робочих днів до 24 годин тощо) у січні 2023 року ухвалений у першому читанні, і далі не рухається.

Стандарт III. ОГС можуть вільно визначати свої цілі та напрямки діяльності й діяти як усередині, так і за межами країни, в якій вони засновані.

Закон «Про громадські об'єднання»¹⁹ забороняє створення та діяльність громадських об'єднань, мета або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, насильницьку зміну конституційного ладу, порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни чи насильства тощо. Громадські організації здійснюють свою діяльність відповідно до принципу самоврядності, який передбачає право членів (учасників) самостійно керувати своєю діяльністю відповідно до своєї мети (цілей) та визначати напрямки діяльності. У період дії воєнного та надзвичайного стану громадські організації мають право надавати допомогу Збройним Силам України та постраждалому населенню, навіть якщо ці напрямки не визначені їхніми статутами²⁰. Цілями благодійних фондів визначені надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, а також розвиток і підтримка цих сфер в інтересах суспільства. Загалом передбачено 15 сфер, серед яких: освіта; охорона здоров'я; екологія, довкілля та захист тварин тощо²¹. Таким чином, благодійні фонди більш обмежені у визначенні цілей та напрямків діяльності. Додатково забезпечується невтручання органів державної влади у діяльність ОГС. Органи реєстрації не оцінюють цілі ОГС і не ухвалюють рішень на власний розсуд.

На практиці для ОГС не існує жодних перешкод до участі в усіх дозволених законом сферах діяльності. Цього року народні депутати ініціювали дві законодавчі ініціативи, — законопроекти №11103²² та №11104²³, — які мають на законодавчому рівні окреслити особливості діяльності спеціальних місій України (що можуть утворюватися за рішенням Голови ВРУ, Президента чи Прем'єр-міністра), визначити членів цих місій, встановити

¹⁸ Проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо унормування діяльності та державної реєстрації громадських організацій. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40561>

¹⁹ Стаття 4 Закону України «Про громадські об'єднання». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

²⁰ Пункт 63 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n12538>

²¹ «Про благодійну діяльність та благодійні організації»: Закон України від 05.07.2012 р. №5073-VY. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

²² Проєкт Закону про спеціальні місії України №11103 від 20.03.2024 р. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43873>

²³ Проєкт Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за привласнення державних функцій №11104 від 20.03.2024 р. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43874>

умови та порядок їхньої діяльності, а також урегулювати питання відряджень представників України за кордон для представлення держави на певних заходах. ОГС висловили стурбованість, що держава за допомогою таких ініціатив опосередковано здійснює тиск на організації, діяльність яких є певною мірою «незручною» для влади чи містить її критику. Законодавчі ініціативи передбачали кримінальну відповідальність (покарання у вигляді позбавлення волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю) безпосередньо для керівників або окремих активістів, волонтерів, що створює ризики перешкоджання діяльності цих осіб²⁴. Під тиском громадськості законопроекти було відкликано.

Стандарт IV. Будь-які накладені санкції є чіткими, відповідають принципу пропорційності та спрямовані на мінімальне втручання задля досягнення бажаної мети.

ОГС можуть бути розпущені за рішенням суду, але на практиці таке трапляється рідко. Санкції для неприбуткових ОГС чітко визначені у Податковому кодексі України (п. 133.4), але можуть застосовуватися без попередження. Попри обов'язок реєстраційних органів надсилати повідомлення про виключення з Реєстру, на практиці ОГС не отримують жодних попереджень про таке рішення. Утім, ОГС можуть повторно подати заяву про включення до Реєстру.

Порушення положень про форми та порядок звітності, встановлених для всіх юридичних осіб, не тягне за собою спеціальних санкцій для ОГС. Це означає, що відповідальність за порушення законодавства, зокрема в контексті вимог до різних видів звітності, унормовано.

Юридичні особи, в тому числі ОГС, й надалі зобов'язані надавати інформацію про своїх кінцевих бенефіціарів. Це пов'язано із заходами ПВК/ФТ. Штраф за ненадання такої інформації становить від 17 000 грн (приблизно 387 євро) до 51 000 грн (приблизно 1161 євро). У посібнику, розробленому Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) у партнерстві з Міністерством юстиції України²⁵, надано роз'яснення, спрямовані на забезпечення єдиного підходу до визначення кінцевого бенефіціара, зокрема й його відсутності.

---

²⁴ Довічне за контакт з представниками інших країн: у Парламенті зареєстрували нові законопроекти. Українська Гельсінська спілка з прав людини. <https://www.helsinki.org.ua/articles/dovichne-za-kontakt-z-predstavnykamy-inshykh-krain-u-parlamenty-zareiestruvaly-novy-zakonoproiekt/>

²⁵ Визначення кінцевого бенефіціарного власника громадськими об'єднаннями та благодійними організаціями: Посібник. Підготовлений ЦЕДЕМ у партнерстві з Міністерством юстиції України в межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР «Єднання» у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ). <https://minjust.gov.ua/news/ministry/viznachennya-kintseвого-benefitsiarnogo-vlasnika-gromadskimi-obednanniyami-ta-blagodiynimi-organizatsiyami>

Відповідно до чинного законодавства припинення діяльності ОГС здійснюється за їхнім рішенням (таке рішення ухвалює орган управління організації, і воно передбачає саморозпуск чи реорганізацію) або за рішенням суду про заборону (примусовий розпуск).

У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану Закон України «Про громадські об'єднання» було доповнено положеннями про ліквідацію громадських організацій у разі виявлення ознак того, що їхня діяльність спрямована на ліквідацію незалежності України, силову зміну конституційного ладу, порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, підлив її безпеки тощо. Така ліквідація ініціюється за поданням правоохоронних органів. ОГС можуть бути ліквідовані судом за поданням уповноваженого органу реєстрації у разі виявлення ними ознак порушення національних інтересів, а також у разі засудження уповноважених осіб ОГС за вчинення злочину колабораціонізму. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» також визначає, що підставами для постановлення судового рішення щодо припинення благодійної організації за позовом державного реєстратора, спеціально уповноваженого органу з питань державної реєстрації є засудження уповноважених осіб благодійної організації за вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України²⁶.

На практиці розпуск за рішенням суду трапляється вкрай рідко. Наприклад, згідно з судовим рішенням у 2024 році було заборонено діяльність 3 організацій: громадську організацію «Військо вірних козаків Чорноморських імені гетьмана Богдана Хмельницького»²⁷, громадську організацію «Соборне козацтво»²⁸, громадське формування «Прикордонна козацька охорона»²⁹. Свої рішення суд обґрунтував тим, що Служба безпеки України виявила в окремих громадських об'єднань ознаки антиукраїнської діяльності та реальну загрозу національним інтересам, національній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України.

Стандарт V. Держава не втручається у внутрішні справи та діяльність ОГС.

Держава не створює зайвих перешкод для діяльності ОГС. Загалом окреслено чіткі правила щодо обсягу та критеріїв моніторингу й інспектування ОГС з боку держави. Процедури та вимоги до звітності описані, звітність можна подати онлайн.

---

²⁶ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 р. №2107-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2107-20#top>

²⁷ Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 16 січня 2024 року. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116362071>

²⁸ Рішення Київського окружного адміністративного суду від 31 травня 2024 року у справі №320/6166/24. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119426187>

²⁹ Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 02 серпня 2024 року у справі №420/450/24. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120781587>

ОГС зобов'язані вести бухгалтерський облік, фінансову та статистичну звітність, бути зареєстрованими в податкових органах. Громадські організації, які отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, зобов'язані подавати та оприлюднювати звіти про цільове використання цих коштів. Також ОГС мають можливість підготувати спрощений комплект фінансової звітності, зокрема баланс (звіт про фінансовий стан) і звіт про прибутки та збитки. ОГС зі статусом неприбуткової організації подають статистичну інформацію шляхом надання фінансового звіту, який складається з балансу (доходів та прибутку). Розгорнуту статистичну інформація (кількість членів на обліку, кількість проведених масових заходів, кількість реалізованих проєктів, кількість публікацій, витрати на оплату праці, надходження від нерезидентів тощо) ОГС не подають³⁰. Експерти зазначають³¹, що в 2024 році в умовах воєнного стану частина ОГС не подає статистичну інформацію, а окремі органи зі збору статистики повідомляють про відсутність необхідності подання цих даних через низький інтерес до їх узагальнення (насамперед з причин розпорядження недержавними коштами).

Держава не піддає діяльність ОГС підвищеному ризику та частим перевіркам. Державні установи проводять перевірки ОГС, як правило, розумно, пропорційно та об'єктивно. Однак деякі ОГС, особливо новостворені, потребують підтримки у забезпеченні виконання вимог щодо звітності, адже їм часто бракує відповідних спеціалістів у штаті (юристів, бухгалтерів тощо), вони потерпають від обмеженого фінансування, браку фахівців у громаді тощо.

---

³⁰ Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Держстату від 23 листопада 2016 р. №221 «Про затвердження форми державного статистичного спостереження №1-громадська організація (річна) «Звіт про діяльність громадської організації». <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0459832-19>

³¹ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

Рекомендації:

- ВРУ — ухвалити проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо унормування діяльності та державної реєстрації громадських організацій.
- Міністерству цифрової трансформації України спільно з Міністерством юстиції України — запровадити сервіси реєстрації та внесення змін про відомості для ОГС на порталі «Дія».
- КМУ разом із НБУ — забезпечити подальші консультації з ОГС щодо виключення ОГС із переліку тих, хто надає інформацію про кінцевих бенефіціарів, у зв'язку з їх відсутністю.
- ВРУ, а також іншим суб'єктам законодавчої ініціативи — уникати реєстрації та розгляду законопроектів, які можуть піддавати ОГС та їх представників тиску з боку держави.

3.2. Рівне ставлення

Загальна оцінка за сферу: **5,3 / 7**

Законодавство: **5,4 / 7**   Практика: **5,1 / 7**

Згідно з Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», бізнеси та ОГС рівноцінні у питанні реєстрації. Загалом, держава ставиться до всіх ОГС однаково. Бізнес має більш сприятливі умови щодо питань, таких як реєстрація (враховуючи терміни та онлайн можливості), державні закупівлі та доступ до банківських послуг. ОГС, які перемістилися через збройну агресію Російської Федерації, все ще потребують спеціальної підтримки, яку вже надають переміщеним бізнесам.

Загальний бал у сфері «Рівне ставлення», а також оцінки для законодавства та практики, залишилися незмінними порівняно з 2023 роком.

Як і в попередньому звітному періоді, рекомендації щодо надання реєстраційних послуг для ОГС через портал «Дія», а також забезпечення рівних умов для процедур державних закупівель та доступу до банківських послуг для ОГС та бізнесів залишаються актуальними.

Ставлення до ОГС залишається сприятливим, хоча необхідний перегляд умов у порівнянні з бізнесом, коли йдеться про реєстрацію ОГС (щодо часових рамок, онлайн-

можливостей), державні закупівлі та доступ до банківських послуг. Крім того, особливої підтримки й надалі потребують ОГС, переміщені внаслідок збройної агресії РФ.

Стандарт I. Держава рівноправно ставиться до всіх ОГС та суб'єктів господарювання.

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» процедура реєстрації та припинення ОГС є безкоштовною, як і для суб'єктів підприємницької діяльності. Однак для ОГС терміни реєстрації довші^{32,33}. ОГС не мають можливості подати документи для реєстрації в електронному вигляді через портал «Дія». На практиці органи реєстрації не встановлюють додаткових вимог та інших перешкод щодо реєстрації, діяльності чи ліквідації ОГС порівняно з суб'єктами господарювання.

Закон України «Про публічні закупівлі»³⁴ не встановлює винятків чи особливих умов для ОГС. Попри те, що держава не відмовляє ОГС та не перешкоджає їм у доступі до процедур закупівель на нормативному рівні, для більшості ОГС цей процес залишається складним. ОГС стикаються з труднощами у дотриманні всіх необхідних вимог та процедур, наприклад, коли йдеться про необхідність призначення відповідальної (уповноваженої) особи для організації та проведення процедури закупівлі; необхідність створення тендерного комітету; підтвердження рівня знань у сфері державних закупівель тощо. В основному це пов'язано з браком необхідних кадрів, навичок, а головне — з пріоритетами самих ОГС у цій сфері фандрейзингу.

Правове регулювання доступу до фінансування, зокрема з-за кордону і за кордон, для ОГС загалом є менш сприятливим, ніж для суб'єктів господарювання. На відміну від ОГС, підприємства менше ризикують наразитися на фінансовий моніторинг та заходи ПВК/ФТ³⁵. При цьому ОГС, як і бізнес, зіштовхуються з труднощами у здійсненні транскордонних операцій, спричиненими перебуванням країни в умовах війни: такі умови оцінюються як ризики, пов'язані з боротьбою з тероризмом, хоча це не відповідає дійсності.

---

³² Реєстрація створення громадського об'єднання: портал «Дія». <https://guide.diiia.gov.ua/view/derzhavna-reiestratsiia-stvorennia-hromadskoho-obiednannia-df01c1fb-038f-4277-837d-81d6931bf8f3>

³³ Зміни до відомостей про юридичну особу, що містяться в ЄДР, у тому числі зміни до установчих документів юридичної особи (крім громадського формування): портал «Дія». <https://guide.diiia.gov.ua/view/derzhavna-reiestratsiia-zmin-do-vidomostei-pro-iurydychnu-osobu-krim-hromadskoho-formuvannia-ta-relihiinoi-orhanizatsii-shcho-m-7472d45b-ee89-4885-a2ec-af9e5290b4dc>

³⁴ Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. №922-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

³⁵ Ключові положення звіту про проведення незалежної оцінки ризиків сектору неприбуткових організацій, створеного в рамках проекту «Ініціатива галузевої підтримки громадянського суспільства України». https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Korotka_versiya_na_prezentatsiyu_Zvit_pro_provedennya_sektoralnoi-.pdf

ОГС, переміщені з тимчасово окупованих територій та зони бойових дій внаслідок збройної агресії Російської Федерації, не отримують такої ж підтримки, яка надається бізнесу. На урядовому рівні забезпечено функціонування «Платформи для релокації бізнесу в безпечніші регіони»³⁶ для бізнесу. Ця програма передбачає підтримку повної або часткової релокації потужностей приватних підприємств, що постраждали внаслідок збройної агресії. Ідеться як про підбір місця розташування для потужностей, так і про допомогу з перевезенням на нову локацію, сприяння в розселенні працівників та пошуку нових співробітників, у відновленні логістики, закупівлі сировини та пошуку ринків збуту. Заходи підтримки передбачені для бізнесу й на локальному рівні. Подібна практика щодо ОГС не зафіксована.

Для ОГС, які потребують релокації, не вироблено окремої програми підтримки (субсидована орендна плата, допомога з переїздом тощо) на кшталт тієї, яка доступна для бізнесу³⁷. На практиці така підтримка залежить від самих ОГС, комунікації з органами місцевого самоврядування, партнерськими організаціями, донорами.

Перевірки та санкції щодо ОГС загалом запроваджуються не частіше, ніж щодо суб'єктів господарювання.

Стандарт II. Держава однаково ставиться до всіх ОГС у питаннях їх створення, реєстрації та діяльності.

Загалом держава однаково ставиться до всіх ОГС у питаннях їх створення, реєстрації та діяльності. У 2024 році не зафіксовано випадків надання державою переваг певним організаціям серед інших. Існує практика зміцнення довіри у постійній співпраці з окремими ОГС. Ніхто не обмежує діяльності ОГС, які висловлюють погляди та позиції, критичні щодо державних службовців або політики. Цілком можливо, що в таких випадках ОГС менше або зовсім не залучені до ухвалення рішень; імовірно, ця проблема критичніша для тих ОГС, хто працює на місцевому рівні³⁸.

Якщо ОГС засновані іноземними юридичними чи фізичними особами, до них висувають окремі вимоги щодо поданих документів. Крім того, для заборони³⁹ та припинення діяльності до іноземних ОГС застосовуються окремі підстави.

---

³⁶ Платформа для релокації бізнесу в безпечніші регіони. https://prozorro.sale/marketplace_landing-page/

³⁷ Підтримка релокації бізнесу. <https://restartbusiness.in.ua>

³⁸ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

³⁹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави: Закон України від 14.07.2023 р. №3257-IX (набрав чинності 03.09.2024 року). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3257-20#Text>

Рекомендації:

- КМУ, Міністерству цифрової трансформації України спільно з Міністерством юстиції України — запровадити послуги з реєстрації ОГС на порталі «Дія», подібних до тих, що надаються бізнесу.
- НБУ — сприяти доступу ОГС до банківських послуг, включно з транскордонними операціями, наданням кредитів, принаймні на рівні з бізнесом. Забезпечити комунікацію з міжнародними фінансовими установами та іноземними банками, зокрема з Міжнародною групою з протидії відмиванню брудних грошей, задля уникнення обмежень, спричинених збройною агресією РФ.
- КМУ — розробити програму підтримки (щодо координації, ресурсів тощо) для ОГС, що переміщуються в інші частини України з територій, на яких ведуться (або велися) бойові дії або які тимчасово окуповані Російською Федерацією.
- КМУ — через уповноважені органи забезпечити врахування особливостей державних закупівель, учасниками яких є ОГС, а також сприяти широкому інформуванню ОГС з питань доступу до державних закупівель.

3.3. Доступ до фінансування

Загальна оцінка за сферу: **4,7 / 7**

Законодавство: **5,0 / 7**

Практика: **4,4 / 7**

Джерела фінансування ОГС залишаються різноманітними, а доступ до фінансування юридично гарантований. Однією з основних перешкод для доступу до фінансування для українських ОГС залишається суворий контроль банків над діяльністю ОГС, незважаючи на заклики експертів громадянського суспільства до застосування банками та установами ризик-орієнтованого підходу..

Загальна оцінка в цій сфері, а також бал для законодавства та практики залишилися незмінними. У цьому періоді залишаються актуальними рекомендації щодо відхилення ініціатив, що обмежують отримання іноземного фінансування, а також щодо сприяння

державній підтримці розвитку соціальних послуг та забезпечення участі ОГС у визначенні пріоритетів державної підтримки.

Стандарт I. ОГС можуть вільно шукати, отримувати та використовувати фінансові й матеріальні ресурси для досягнення своїх цілей.

ОГС в Україні можуть вільно запитувати та отримувати фінансування чи підтримку в натуральній формі від державних чи приватних донорів. Загалом вимоги до ОГС щодо отримання фінансування чи підтримки в натуральній формі, їх використання та звітування про них не є обтяжливими. Підтримка донорів та міжнародних організацій залишається одним із основних джерел фінансування ОГС⁴⁰. У 2024 році вона традиційно надається у формі програмних грантів та контрактів на послуги, гуманітарної допомоги тощо⁴¹. Українське законодавство не забороняє ОГС отримувати іноземну фінансову підтримку. Державне фінансування ОГС передбачає отримання фінансування через грантові програми, підтримку статутної діяльності, державні закупівлі, надання соціальних послуг та державні бюджети. Наприклад, у межах програми ментального здоров'я «Ти як?»⁴² спільно з БФ «Карітас» в низці населених пунктів у 2024 році відкрито центри життєстійкості⁴³, де благодійний фонд надає соціальні послуги за кошти державного бюджету⁴⁴. ОГС також можуть залучати кошти через підприємницьку та господарську діяльність (наприклад, продаж своїх послуг). Як приклад можна навести активності таких ОГС, як виробник одягу «Вільна нитка»⁴⁵ та соціальне підприємництво для людей похилого віку «Моїм рідним»⁴⁶. Експерти⁴⁷ зазначають, що для більшості ОГС отримання фінансування чи підтримки з різних джерел і досі пов'язане з певними труднощами. Серед причин — брак в організацій досвіду (як для формування заявок, так і для виконання вимог самого донора), обмежені пріоритети у фінансуванні (наприклад, підтримка проектів ОГС, пов'язаних з питаннями військових не надається).

Важливим джерелом фінансування для ОГС є ведення господарської діяльності, і тут закон окреслює сприятливі умови для організацій. При цьому поріг прибутковості досить

⁴⁰ U.S. Agency for International Development and U.S. Department of State, Foreign Assistance Dashboard (data last updated on 19.12.2024), <https://foreignassistance.gov>

⁴¹ Діяльність донорських та міжнародних організацій в Україні у 2022–2024 роках. https://api.home.ednannia.ua/upload/kch/24/09/10/Activities_of_donor_and_%20international_%20organisations_%20in_Ukraine.pdf

⁴² Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?». <https://howareu.com>

⁴³ Мінсоцполітики: Центри життєстійкості можуть з'явитися у кожній громаді. <https://www.kmu.gov.ua/news/minsotspolityky-tsentry-zhyttestiikosti-mozhut-ziavytysia-u-kozhnii-hromadi>

⁴⁴ Нові Центри життєстійкості відкриваються по всій Україні: Івано-Франківщина в лідерах. <https://www.msp.gov.ua/news/23900.html?PrintVersion>

⁴⁵ Instagram, @vilnanytka, "Вільна нитка: відтворюють орнаменти на вишитих сорочках і аксесуарах, навчають жінок шити-вишивати", https://www.instagram.com/vilnanytka?fbclid=IwY2xjawGMMf5leHRuA2FlbQIxMAABHcxIPkooFaalHvRsOX2HquIcuxf-4hq96zMBqH7wi0QITJZvWxxZrPFJhQ_aem_is9WEkf_V6ld7nl2IrcTZw

⁴⁶ Моїм рідним: Соціальне підприємство, яке народилося із почуття вдячності. Вдячності до людей, які зробили неоціненний внесок у наше виховання — бабусь. <https://moimridnym.com.ua/pro-proiekt>

⁴⁷ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

низький (1 млн грн або близько 22 763 євро): після його перевищення ОГС мусить реєструватися як платник ПДВ та нести відповідальність. За словами експертів⁴⁸, частина ОГС, досягаючи такого порогу, стикається з труднощами у зв'язку з необґрунтованими додатковими заходами контролю з боку державних органів.

Платіжні операції ОГС здійснюються відповідно до Закону «Про платіжні послуги»⁴⁹. Утім, на практиці у 2024 році діяльності ОГС, як і раніше, перешкоджали обмеження банківських операцій. Найпоширеніші серед них — обтяжливі вимоги щодо підтвердження транзакцій, обмеження розміру транзакцій тощо⁵⁰. Експерти⁵¹ також згадують про додаткові вимоги банків щодо підтвердження актуальних анкетних даних для продовження обслуговування рахунків: вимогу щодо надання інформації про місце реєстрації засновників (часто ОГС не мають зв'язку з ними, а засновники не несуть жодних зобов'язань перед ОГС), щодо надання копій рішень установчих зборів ОГС тощо.

Стандарт II. Немає відмінностей у трактуванні фінансових і матеріальних ресурсів з іноземних і міжнародних джерел порівняно з внутрішніми.

У 2024 році для ОГС не зафіксовано спеціальних обмежень чи процедур щодо отримання й використання іноземного та міжнародного фінансування чи підтримки в натуральній формі; не виявлено й обмежень для донорів щодо надання фінансування ОГС. Втім ОГС зіштовхуються з практичними обмеженнями від банків у зв'язку з використанням іноземних джерел фінансування. Більшість опитаних стейкхолдерів⁵² повідомляли про труднощі, пов'язані з обмеженнями на транскордонні фінансові операції та заходами банківського фінансового моніторингу, зокрема з необхідністю підтверджувати цільове використання платежу за кордоном. Зафіксовано випадки, коли банки рекомендують використовувати готівкові операції замість безготівкових переказів, що потенційно підвищує ризики зловживань. При цьому опитані організації повідомили про застосування внутрішніх політик (щодо добору персоналу, закупівель, перевірки партнерів тощо) та дотримання вимог донорів для мінімізації ризиків у сфері ВК/ФТ/ФРЗМЗ. Більшість респондентів зазначили, що уряд надає недостатню інформацію щодо ризиків ВК/ФТ/ФРЗМЗ і не вживає достатніх заходів з інформування сектору НПО.

---

⁴⁸ На думку експертів громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

⁴⁹ «Про платіжні послуги»: Закон України від 30.06.2021 р. №1591-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1591-20>

⁵⁰ Про проведення незалежної оцінки ризиків сектору неприбуткових організацій в Україні. https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Kоротка_versiya_na_prezentatsiyu_Zvit_pro_provedennya_sektoralnoi-.pdf

⁵¹ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

⁵² Звіт сектору неприбуткових організацій в Україні у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за період із вересня 2023 року по серпень 2024 року. <https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Zvit-z-nezaleznoyi-otsinky-ryzykiv-CEDEM.pdf>

Із перешкодами для фінансових переказів з-за кордону (блокуванням, відмовою тощо) стикаються ОГС, що мають податкову адресу в регіонах, частина території яких тимчасово окупована Російською Федерацією⁵³. У результаті ті ОГС, які хочуть підтримати українське населення, не можуть отримати доступ до коштів.

Іноземні та міжнародні гранти, пожертви та членські внески розглядаються так само, як і внутрішні. ОГС, які отримують іноземне фінансування, не зазнають стигматизації. Законопроекти (№3326⁵⁴, №3564⁵⁵), які становлять загрозу, зокрема спрямовані на обмеження діяльності організацій, що отримують допомогу з-за кордону, у 2024 році не були розглянуті.

Рекомендації:

- ВРУ — відхилити законопроекти, спрямовані на погіршення правового середовища для ОГС, які отримують іноземне фінансування.
- Міністерству соціальної політики — сприяти державній підтримці розвитку та надання соціальних послуг із залученням широкого кола заінтересованих сторін.
- КМУ — забезпечити активну участь ОГС у формуванні пріоритетів державного фінансування ОГС, зокрема довгострокових програм, із подальшим моніторингом та оцінкою.

3.4. Свобода мирних зібрань

Загальна оцінка за сферу: **4,7 /7**

Законодавство: **4,9 /7**

Практика: **4,5 /7**

Право кожного на мирні зібрання визначено Конституцією України. Проте відповідного закону, який би регулював проведення мирних зібрань, досі немає.

⁵³ Donetsk, Kherson, Luhansk and Zaporizhzhia oblasts. FAQs on sanctions against Russia and Belarus, with focus on the following legislation: Council Regulation (EU) 2022/263. https://finance.ec.europa.eu/publications/donetsk-kherson-luhansk-and-zaporizhzhia-oblasts_en

⁵⁴ Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68576

⁵⁵ Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою). https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68977

Незважаючи на правовий режим воєнного стану та загрози, пов'язані з війною, мирні зібрання проводились протягом усього 2024 року. Однак досі немає відповідного Закону, який регулює проведення мирних зібрань. На місцевому рівні існуючі труднощі безпосередньо спричинені обмеженнями, впровадженими в умовах війни.

Загальний бал у сфері «Свобода мирних зібрань», а також оцінки для законодавства та практики залишилися незмінними порівняно з 2023 роком.

У наступному періоді залишаються актуальними рекомендації щодо встановлення чітких правил використання сили на основі підходу, орієнтованого на права людини, та забезпечення свободи мирних зібрань на практиці. Водночас експерти та Наглядова рада рекомендують зосереджуватися на підготовці проєкту Закону в цій сфері під час режиму воєнного стану.

Стандарт I. Кожен може вільно користуватися правом на свободу мирних зібрань шляхом організації зібрань та участі в них.

Стаття 39 Конституції України⁵⁶ визначає право на мирні зібрання. Також у статті 315 Цивільного кодексу України зазначено, що громадяни мають право вільно збиратися на мирні зібрання, конференції, мітинги, фестивалі тощо. Окремого спеціального закону, який би регулював організацію та проведення мирних зібрань, немає.

Через воєнний стан, який має місце в Україні, право на свободу мирних зібрань не скасовано, але влада, зокрема місцеві військові адміністрації, має змогу його обмежувати⁵⁷. Організація та проведення мирних зібрань у більшості регіонів України і досі можлива, але проводяться вони вкрай рідко. Мирні зібрання перед будівлями ключових інституцій у м.Київ (Уряду, Парламенту та Офісу Президента) заборонені. З міркувань безпеки доступ до Урядового кварталу можливий лише за перепустками.

Випадків свавільних заборон чи розгонів мирних зібрань у 2024 році не зафіксовано. Окремих осіб, групи осіб чи ОГС не примушують брати участь у мирних зібраннях, їм не забороняють такої участі, також їх не залякують за планування організації, участі чи неучасті в мирних зібраннях.

Найчастіше мирні зібрання проводяться у великих містах. Щонеділі протягом 2024 року в різних містах України відбувалися акції протесту на підтримку та вимоги урядових дій щодо звільнення військовополонених Росією, зокрема протести «Звільни Азов», метою яких було привернути увагу до тяжкого становища бійців десантно-штурмової бригади «Азов», які потрапили в російський полон під час оборони Маріуполя⁵⁸. Також пройшла⁵⁹

⁵⁶ Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

⁵⁷ Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. №389-VIII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

⁵⁸ Free Azov protest organizer: Our protests aren't present-day raves. <https://www.village.com.ua/village/city/eng/352155-free-azov-protest-organizer-our-protests-aren-t-present-day-raves>

⁵⁹ Instagram, @groshi.na.zsu «Гпоші на ЗСУ». URL: <https://www.instagram.com/groshi.na.zsu/>

серія акцій протесту «Гроші для Збройних сил України»⁶⁰. У Києві мітингувальники домогалися виділення 20% місцевого бюджету на потреби Збройних сил, у тому числі на обладнання медичних закладів та реабілітаційних центрів для поранених військовослужбовців. Також учасники акцій звертали увагу на необхідність підтримки законопроекту №9560⁶¹ (який так і не був ухвалений у 2024 році), що дозволяє витратити кошти місцевих бюджетів на закупівлю майна для ЗСУ.

У містах Києві та Харкові у червні та вересні 2024 року пройшли «КиївПрайд»⁶², «ХарківПрайд»⁶³, які обійшлися без значних інцидентів⁶⁴.

Стандарт II. Держава сприяє мирним зібранням та захищає їх.

Право на проведення мирних зібрань, як правило, сформульоване зрозуміло і просто, такі акції безкоштовні й вимагають лише попереднього повідомлення. В Україні дозвіл на проведення мирних зібрань не потрібен. Конституція України передбачає лише необхідність своєчасного повідомлення про проведення мирних зібрань. Загальні строки раннього оповіщення законом не визначені, однак вони можуть бути окреслені на місцевому рівні⁶⁵. Слід враховувати особливості, визначені на рівні окремого регіону чи громади у зв'язку з правовим режимом воєнного стану. Наприклад, у Кіровоградській області⁶⁶ та Київській області⁶⁷ повідомлення необхідно надіслати протягом 5 робочих днів. Правовий режим воєнного стану створює ризики непропорційного обмеження свободи мирних зібрань (пов'язані з реагуванням на звернення чи уповільненням відповіді з боку державних інституцій), але негативних тенденцій експертне середовище поки що не спостерігає.

---

⁶⁰ У Києві тривають акції ініціативи «Гроші для ЗСУ». <https://cs.detector.media/community/texts/185880/2024-02-09-u-kyievi-tryvayut-aktsii-initsiatyvy-groshi-na-zsu/>

⁶¹ Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо підтримки органами місцевого самоврядування сектору безпеки та оборони. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42404>

⁶² Вперше з початку повномасштабного вторгнення КиївПрайд проведе Марш рівності та благодійний фестиваль.

<https://suspilne.media/kyiv/757615-vperse-vid-pocatku-povnomasstabnogo-vtorgnenna-u-kyievi-provedut-mars-rivnosti-i-blagodijnij-festival/>

⁶³ У Харкові прайд-тиждень розпочався благодійним фестивалем. Праві радикали пікетували захід. <https://zmina.info/news/u-harkovi-prajd-tyzhden-rozpochavsya-z-blagodijnogo-festyvalyu-zahid-piketuvaly-pravoradykaly/>

⁶⁴ КиївПрайд Марш 2024: моніторинг мітингу та контрмітингу. <https://ccl.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/kyivpraid-marsh-2024-ua.pdf>

⁶⁵ 4.3.7. Право на мирні зібрання: Конституційний суд України. <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/437-pravo-na-myrni-zibrannya>

⁶⁶ Про проведення масових заходів на території області в умовах воєнного стану: офіційний вебсайт Кіровоградської обласної державної адміністрації.

<https://www.kr-admin.gov.ua/start.php?q=News/Ua/2021/08062202.html>

⁶⁷ Порядок проведення масових заходів на території Київської області в умовах правового режиму воєнного стану: Протокол оперативного штабу Ради оборони Київської області від 07.07.2022 р. №145. <https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/poryadok-provedennya-masovyh-zahodiv-na-terytorii-kyivskoi-oblas.pdf>

Жоден законодавчий акт не забороняє використання будь-яких електронних засобів зв'язку для організації мирних зібрань. Обмеження доступу до соціальних мереж з метою обмеження мирних зібрань, зокрема в умовах воєнного стану, не застосовується.

Стандарт III. Держава не покладає зайвого тягаря на організаторів чи учасників мирних зібрань.

Законодавство України не містить положень про відповідальність організаторів за охорону громадського порядку або дії інших осіб під час проведення мирних зібрань. Утім, законодавство досі чітко не окреслює обов'язки правоохоронних органів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування щодо мирних зібрань. Стаття 12 Закону України «Про Національну гвардію України»⁶⁸ визначає функції Національної гвардії щодо участі у забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення мирних зібрань. Серед цілей Національної поліції⁶⁹ названо забезпечення публічної безпеки та порядку, проте без уточнення щодо мирних зібрань. Органи державної влади не стягують плату за проведення мирних зібрань. Також держава не встановлює непропорційних обмежень щодо використання технічних засобів під час проведення мирних зібрань.

Відповідно до статті 34 Конституції України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір. Це загальне правило також поширюється й на розповсюдження інформації про мирні зібрання. Суттєвих перешкод для поширення інформації про мирні зібрання не зафіксовано. Можливі випадки поширення дезінформації, які в основному стосуються контрзібрань, самоцензури⁷⁰.

Стандарт IV. Правоохоронні органи підтримують мирні зібрання та відповідають за дії їх представників.

Станом на 2024 рік немає конкретного документа, який визначав би послідовність дій правоохоронців щодо застосування сили під час проведення мирних зібрань. Забезпечення свободи мирних зібрань є складним завданням в умовах воєнного стану. Як зазначалося вище, функції Національної гвардії щодо участі у забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення мирних зібрань визначені статтею 12 Закону України «Про Національну гвардію України». У 2024 році в структурі

---

⁶⁸ Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. №876-VII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#top>

⁶⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#top>

⁷⁰ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

Національної поліції України продовжив роботу Департамент превентивної діяльності, до завдань якого входить координація діяльності та надання організаційно-методичної допомоги Головному управлінню поліції в організації забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення мирних зібрань та навчання з питань проведення мирних зібрань.⁷¹

Застосування надмірної сили щодо учасників зібрань має ознаки злочину, передбаченого статтею 365 Кримінального кодексу України (перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу)⁷². Відповідальність за перешкоджання організації чи проведенню мирних зібрань передбачено і статтею 340 Кримінального кодексу України.

На практиці підрозділи, які охороняють протест, не завжди носять видимі засоби ідентифікації. Експерти⁷³ наголошують на необхідності скорочення присутності військових підрозділів (Національної гвардії України, яка була залучена до охорони під час «КиївПрайду») під час проведення мирних зібрань, оскільки безпеку мають забезпечувати професійні правоохоронці, які пройшли відповідну підготовку з прав людини.

Рекомендації:

- ВРУ — ухвалити закон, який регулює порядок організації та проведення мирних зібрань.
- Міністерству внутрішніх справ України, Національній гвардії України та Службі безпеки України — забезпечити чіткі правила застосування сили на основі правозахисного підходу; забезпечити видимі засоби ідентифікації особи під час мирних зібрань.
- Органам місцевої влади, зокрема військовим адміністраціям, — забезпечити свободу мирних зібрань з урахуванням умов правового режиму воєнного стану та поточної безпекової ситуації, скоротити залучення військових формувань до охорони мирних зібрань.

⁷¹ Департамент превентивної діяльності: структура Національної поліції України. <https://www.npu.gov.ua/pro-policiju/struktura-nacionalnoyi-policiji/departament-preventivnoyi-diyalnosti>

⁷² Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. №2341-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Текст>

⁷³ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

3.5. Право на участь у процесі вироблення та ухвалення рішень

Загальна оцінка за сферу: **4,8 /7**

Законодавство: **5,2 /7**

Практика: **4,3 /7**

Незважаючи на триваючу збройну агресію Росії проти України, ОГС продовжують активно брати участь у процесі прийняття рішень. Спостерігаються позитивні тенденції щодо поліпшення ситуації та повернення до стану, який існував до введення воєнного стану. Рекомендації, визначені в попередньому звітному періоді, були враховані: ухвалено закони «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування», «Про публічні консультації» та «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». Закон «Про лобювання», прийняти у лютому 2024 року, не несе критичних ризиків для ОГС, однак його реалізацію необхідно ретельно контролювати, а також стежити за іншими законодавчими ініціативами, які можуть спричинити несприятливі або обмежувальні зміни для громадянського суспільства.

Практичні виклики для ОГС стосуються низького рівня відкритості органів влади та недостатня залученість ОГС на ранніх етапах процесу.

У результаті бали за законодавство покращилися з 5.1 у 2023 році до 5.2 у 2024 році. Загальний бал у цій сфері зріс до 4.8 порівняно з 4.7 у попередньому звітному періоді. У наступному періоді залишаються актуальними рекомендації, спрямовані на забезпечення участі ГО в процесі прийняття рішень, а також надання відповідей на запити та звернення. Крім того, держава повинна ухвалити проєкт Закону №6319, який регулює органи самоорганізації населення⁷⁴, а також необхідно продовжити моніторинг виконання Закону України «Про лобювання».

Стандарт I. Кожен має право на участь у процесі вироблення та ухвалення рішень.

Конституція України гарантує всебічну та змістовну участь громадян в ухваленні рішень. Окремі аспекти участі визначені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»⁷⁵, постановами КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»⁷⁶ та «Про затвердження Порядку проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»⁷⁷.

⁷⁴ Орган самоорганізації населення в Україні означає низову громадську групу, в якій громадяни активно організовуються для вирішення місцевих проблем і викликів, часто без прямого втручання органів влади, сприяючи почуттю громадянської участі та місцевої демократії.

⁷⁵ Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 року № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1160-15>

⁷⁶ Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова КМУ від 3 листопада 2010 р. №996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-n#Text>

⁷⁷ Про затвердження Порядку проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: постанова КМУ від 5 листопада 2008 р. №976. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-n#Text>

Громадські консультації залишаються необов'язковими для законодавчих і політичних документів і процесів, які стосуються широкої громадськості або окремих секторів і груп.

У травні 2024 року набув чинності Закон України «Про забезпечення прозорості місцевого самоврядування»⁷⁸, який передбачає обов'язковість ухвалення регламентів місцевих рад, трансляцію пленарних засідань у режимі реального часу з відеозаписом, визначає особливості інформування громадськості тощо. Місцеві ОГС зазначають, що такі зміни можуть підвищити рівень довіри серед місцевих громад і спонукати їх до більшої активності в процесі прийняття рішень. Проте є занепокоєння⁷⁹, що нові норми буде впроваджено лише формально, і це не забезпечить суттєвої участі.

ВРУ ухвалила Закон №3703-ХІ⁸⁰, який окреслює основні форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, а також деталізує порядок їх реалізації, передбачає обов'язкове затвердження статутів територіальних громад та визначає ВПО як мешканців громади. Проте цей нормативно-правовий акт не регулює порядок організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення. Станом на листопада 2024 року цей Закон не підписаний Президентом та не набрав чинності. Урядовий законопроект №6319⁸¹ може врегулювати питання органів самоорганізації населення, однак у 2024 році парламент його так і не розглянув. Цей закон необхідний з огляду на комплексність питань забезпечення участі громадськості та ОГС у процесі ухвалення рішень.

Також ухвалено Закон №3841-ХІ⁸², який передбачає обов'язковість консультацій на національному і на місцевому рівнях. У жовтні 2024 року Закон було підписано Президентом України.

Закони не містять критеріїв, за якими можна здійснювати добір учасників консультацій. На практиці участь брати можуть усі ОГС, зокрема незареєстровані організації. Протягом 2024 року органи влади використовували такі механізми консультацій, як:

- **Електронні/онлайн консультації.** Наприклад, з 3–10 серпня 2024 року проводились електронні консультації з громадськістю щодо проекту

---

⁷⁸ Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування: Закон України від 22.02.2024 р. №3590-ІХ

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3590-20#Text>

⁷⁹ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

⁸⁰ Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3703-IX#Text>

⁸¹ Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/28346>

⁸² Закон України «Про публічні консультації». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text>

розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії когнітивної деокупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя»⁸³.

- **Робочі групи.** Наприклад, створена у квітні 2024 року Робоча група при Міністерстві з питань реінтеграції, до складу якої увійшли серед інших і ОГС, напрацьовувала пропозиції до проекту Стратегії державної політики щодо забезпечення житлових прав ВПО⁸⁴. У рамках робочої групи, яка розпочала роботу у вересні 2024 року, ОГС залучені й до підготовки спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України щодо ситуації на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України⁸⁵.
- **Зустрічі та круглі столи.** Наприклад, Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань захисту прав ВПО⁸⁶ та інших постраждалих осіб 22 жовтня 2024 року організувала⁸⁷ у Хмельницькому парламентсько-громадський форум «Посилення захисту прав внутрішньо переміщених осіб». У травні 2024 року, до круглого столу «Інтеграція іноземців в Україні: досвід спільнот біженців, нові виклики і перспективи», який проводився БФ «Право на захист»⁸⁸, долучилися представники Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики України⁸⁹, Офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини тощо.

Однак різні формати та їх ефективність у 2024 році й надалі залежать від того, у якому органі державної влади чи місцевого самоврядування вони застосовуються. Експерти зазначають, що у 2024 році значна частина ключових рішень ухвалюється без залучення ОГС. Це підтверджують цифри щодо кількості ухвалених станом на кінець жовтня нормативно-правових актів у порівнянні з кількістю повідомлень про проведення консультацій⁹⁰. Значні проблеми також виникають у розробці проектів нормативно-правових актів, на відміну від стратегічних документів, оскільки положення

⁸³ Мінреінтеграції повідомляє про проведення електронних консультацій.

<https://minre.gov.ua/2024/07/18/minreintegracziyi-povidomlyaye-pro-provedennya-elektronnyh-konsultaczij-II/>

⁸⁴ Робоча група при Мінреінтеграції напрацьовує пропозиції до проекту Стратегії держполітики щодо забезпечення житлових прав ВПО.

<https://minre.gov.ua/2024/04/20/robocha-grupa-pry-minreintegracziyi-napracovuye-propozycziyi-do-proyektu-strategiyi-derzhpolityky-shhodo-zabezpechennya-zhytlovyh-prav-vpo/>

⁸⁵ Перше засідання робочої групи щодо підготовки спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України щодо ситуації на ТОТ. https://ombudsman.gov.ua/uk/news_details/pershe-zasidannya-robochoyi-grupi-shhodo-pidgotovki-specialnoyi-dopovidi-upovnovazhenogo-verhovnoyi-radi-ukrayini-shhodo-situaciyi-na-tot

⁸⁶ Повна назва: “Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань захисту майнових і немайнових прав внутрішньо переміщених осіб та інших осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.”

⁸⁷ Допомогаємо ВРУ посилити контрольну функцію та удосконалювати політику.

<https://internews.ua/rang/news/strengthen-oversight-function>

⁸⁸ «Інтеграція іноземців в Україні: досвід спільнот біженців, нові виклики і перспективи». БФ «Право на захист» провів круглий стіл у Києві. <https://r2p.org.ua/page/intehratsiia-inozemtsiv-v-ukraini-dosvid-spilnot-bizhentsiv-novi-vyklyky-i-perspektyvy-bf-pravo-na-zakhyst-proviv-kruhlyi-stil-u-kyievi>

⁸⁹ З 6 вересня 2024 року, Міністерство культури та стратегічних комунікацій.

⁹⁰ Порівняння інформації за окремим напрямом на сайтах центральних органів виконавчої влади протягом 2024 року.

нормативно-правових актів зазвичай зазнають значних змін під час внутрішнього погодження, до якого ОГС не залучені⁹¹.

ОГС, переміщені внаслідок збройної агресії, дедалі активніше долучаються до діяльності на території приймаючих громад, на національному рівні та до роботи з ВПО в органах державної влади та місцевого самоврядування. Наприклад, ГО «Точка доступу», переміщена з Донецької області в Івано-Франківську⁹², у 2024 році у партнерстві з Івано-Франківським регіональним відділенням Асоціації міст України розпочала проєкт щодо зміцнення соціальної згуртованості та інституційної спроможності у роботі з переселенцями на території області, де наразі перебуває⁹³.

Експерти вказують⁹⁴ на загалом низький рівень відкритості ВРУ, КМУ та Офісу Президента України щодо залучення громадянського суспільства до процесу прийняття рішень. Наявна взаємодія за окремим напрямками співпраці. Наприклад, у жовтні 2024 року Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із лідерами ОГС, що працюють у сфері міжнародної політики, адвокації, захисту прав людини, безпеки та оборони⁹⁵; 25 вересня під керівництвом заступниці керівника Офісу Президента України Ірини Верещук відбулася нарада з представниками волонтерських організацій та благодійних фондів щодо розвитку волонтерського руху в Україні⁹⁶.

Беручи участь у процесах ухвалення рішень, ОГС не наражаються на жодні негативні наслідки. Будь-яка ОГС, незалежно від типу організації та позиції щодо чинної влади, може брати участь у консультаціях без дискримінації.

Стандарт II. ОГС регулярно, відкрито й ефективно беруть участь у розробці, реалізації та моніторингу державної політики.

Протягом 2024 року було досягнуто прогресу в розробці закону, який має забезпечити регулярність, відкритість та ефективність участі ОГС. Ідеться про Закон № 3841-XI⁹⁷, який передбачає обов'язкові консультації на національному та місцевому рівнях. Проте ОГС у контексті цього нормативно-правового акта стурбовані переважно двома питаннями. По-перше, закон дає депутатам право проводити консультації, але не

⁹¹ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

⁹² «Точка доступу», НУО. <https://dostupoint.org.ua>

⁹³ Три громади Івано-Франківщини відібрані для участі у проєкті з інтеграції ВПО. <https://dostupoint.org.ua/try-gromady-ivano-frankivshhyny-vidibrani-dlya-uchasti-u-proyekti-z-integracziyi-vpo/>

⁹⁴ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

⁹⁵ Зеленський зустрівся з громадянським суспільством. На зустрічі був Максим Буткевич. <https://zmina.ua/event/zelenskyj-zustrivsyia-iz-gromadyanskym-suspiilstvom-na-zustrichi-buv-maksym-butkevych/>

⁹⁶ Команда «Схід SOS» взяла участь у нараді в Офісі Президента щодо розвитку волонтерського руху. <https://east-sos.org/publications/komanda-skhid-sos-vzyala-uchast-u-naradi-v-ofisi-prezydenta-shhodo-rozvytku-volonterskogo-ruhu/>

⁹⁷ Проєкт Закону про публічні консультації. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70235

зобов'язує це робити. По-друге, закон набуде чинності лише через 12 місяців після закінчення воєнного стану в Україні.

На місцевому рівні порядок участі жителів в ухваленні рішень регулюється Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»⁹⁸, а також статутом і нормативними актами конкретної громади.

Діяльність консультативно-дорадчих органів при органах державної влади та місцевого самоврядування загалом не обмежує можливості ОГС брати участь у громадських консультаціях. Поширена практика взаємодії не через такі органи, а в рамках тематичних робочих груп, створених із конкретною метою. Так, наприклад, при Міністерстві освіти і науки України попри функціонування Громадської ради у 2024 році була створена робоча група щодо забезпечення доступу дітей з тимчасово окупованих територій до загальної середньої освіти. Хоча чинне законодавство та практика передбачають залучення громадських рад до реалізації, моніторингу та оцінки політики, ця можливість залишається недостатньо використаною. Експерти встановили, що моніторинг та оцінка проектів чи політик часто ініціюють самі ОГС.

У звітному періоді ICAP «Єднання» провів інтерв'ю та фокус-групи і встановив, що протягом 2024 року ефективність консультацій відрізнялася (залежно від органу, теми тощо). Запрошення ОГС до участі в процесах ухвалення рішень не завжди відбувається на якомога більш ранній стадії, що забезпечувало би достатній час для ефективної участі. Деякі центральні органи виконавчої влади (наприклад, Міністерство юстиції, Міністерство соціальної політики, Міністерство у справах ветеранів) впровадили практику проведення консультацій. Проте проблема полягає в можливості внесення концептуальних змін до обговорюваного документа на етапі його розробки. Завдяки налагодженій системній роботі ОГС у певних сферах залучають на ранніх етапах, але внесок ОГС, як правило, не враховувався суттєво в остаточному кінцевому рішенні чи документі. Наприклад, ОГС долучилися до розробки Концепції відновлення освіти на деокупованих територіях на 2024-2027 роки на етапі надання пропозицій. Надалі документ спільно з ОГС доповнили операційним планом. Проте 20 вересня Уряд затвердив лише План заходів без Концепції⁹⁹. Про причини такого рішення не повідомили.

Експерти також зазначають, що депутати почали частіше ініціювати проведення публічних консультацій. Наприклад, у межах роботи Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської

⁹⁸ Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

⁹⁹ Уряд затвердив план відновлення освіти на деокупованих територіях. <https://mon.gov.ua/news/uriad-zatverdyv-plan-vidnovlennia-osvity-na-deokupovanykh-terytoriiakh>

Федерації проти України, представників ОГС долучили до розробки законопроекту щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб¹⁰⁰. Органи державної влади та місцевого самоврядування у 2024 році, як і раніше, по-різному підходять до оприлюднення пропозицій ОГС та надання зворотного зв'язку. Здебільшого ОГС не отримують відповідей щодо наданих пропозицій у форматі «враховано / не враховано» із відповідним обґрунтуванням.

Стандарт III. ОГС мають доступ до інформації, необхідної для ефективної участі.

Умови та обсяги доступу до інформації визначаються Законами України «Про доступ до публічної інформації»¹⁰¹ та «Про інформацію»¹⁰². Відповідна процедура доступу до інформації є зрозумілою та безкоштовною. Порядок доступу також уточнюється у спеціальних актах, що регулюють роботу конкретного органу, наприклад Регламентом КМУ¹⁰³.

На практиці ОГС здебільшого отримують доступ до інформації через інформацію розміщену на офіційних вебсайтах державних установ та за допомогою офіційних запитів про доступ до публічної інформації. Забезпечено можливість подання таких запитів онлайн через сайти окремих органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Наприклад, звернення до Верховної Ради України, народних депутатів можна подати через платформу для електронних звернень Верховної Ради України¹⁰⁴. Водночас сайт Міністерства розвитку громад та територій України, який має форму подання електронного звернення¹⁰⁵, таких звернень у 2024 році все ще не приймає.

Експерти відзначають, що досі трапляються випадки необґрунтованих відмов, несвоєчасних відповідей (зокрема через проблеми з електропостачанням), ненадання інформації через «обмеження доступу під час воєнного стану» (переважно ідеться про інформацію, яка може становити особливий суспільний інтерес)¹⁰⁶. Спостерігаються, однак, й позитивні тенденції¹⁰⁷: публікація інформації про проекти, а також повідомлення про громадські слухання чи обговорення проектів нормативних актів після впровадження термінових заходів, спричинених воєнним станом. Наприклад, Міністерство соціальної політики протягом 2024 року регулярно виносило проекти

---

¹⁰⁰ Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=11281&conv=9>

¹⁰¹ Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

¹⁰² Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

¹⁰³ Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: постанова КМУ від 18 липня 2007 р. №950. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-n#top>

¹⁰⁴ Верховна Рада України: електронні звернення. <https://itd.rada.gov.ua/appeal-of-citizens-new/Appeals/createEditAppeal>

¹⁰⁵ Електронне звернення. <https://mtu.gov.ua/content/elektronne-zvernennya.html>

¹⁰⁶ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁰⁷ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

нормативно-правових актів на громадські обговорення з подальшим інформуванням про кількість наданих пропозицій, заперечень тощо¹⁰⁸. Проте, деякі експерти зазначають, що у 2024 році органи державної влади та місцевого самоврядування продовжили негативну практику оприлюднення інформації тільки на сторінках у соціальних мережах (без публікації на сайтах). Такий підхід ускладнює для певних груп доступ до інформації, адже створює поріг доступу (реєстрація та наявність особистого акаунту в соціальній мережі), і не забезпечує сталості. Сайт Верховної Ради України містить інформацію про вже ухвалені рішення, проведені заходи тощо, а належних даних щодо порядку денного, наприклад засідань комітетів, на ресурсі не публікують. За браком такої інформації ОГС недостатньо обізнані, які закони стоять на порядку денному та як вони можуть брати участь у їх формуванні.

Стандарт IV. Участь в ухваленні рішень відрізняється від політичної діяльності та лобіювання.

В Україні немає законодавства, яке визначало би діяльність ОГС як політичну. Не існує жодних обмежень щодо можливостей ОГС займатися громадсько-політичною діяльністю.

У 2024 році ОГС можуть вільно займатися адвокаційною діяльністю й не зобов'язані при цьому реєструватися як лобісти чи професійні адвокаційники або нести додатковий адміністративний чи фінансовий тягар. 23 лютого 2024 року ВРУ ухвалила Закон України «Про лобіювання»¹⁰⁹ (набуде чинності у 2025 році), який забезпечує виконання Україною вимог ЄС у рамках євроінтеграції. Закон має на меті регулювати всю діяльність, пов'язану зі змінами політики, включно з лобіюванням, за деякими винятками для діяльності, яка регулюється положеннями про консультації з громадськістю¹¹⁰. ОГС вимагали прозорих, змістовних та інклюзивних публічних консультацій щодо цього закону на всіх етапах, оскільки в первинній редакції текст передбачав регулювання адвокаційної діяльності¹¹¹. Зрештою депутати так і не виключили повністю діяльність ОГС із закону. ОГС не вважаються лобістами, «крім випадків, коли така діяльність стосується комерційних інтересів»¹¹². Таким чином, ризики для ОГС зберігаються. Експерти зазначають, що

---

¹⁰⁸ Доступ до публічної інформації: Міністерство соціальної політики України.

<https://www.msp.gov.ua/timeline/Publicna-informaciya.html>

¹⁰⁹ Про лобіювання: Закон України від 23.02.2024 р. №3606-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3606-20#Text>

¹¹⁰ Ukraine: New Law on Lobbying could restrict CSOs' advocacy activities. <https://csometer.info/updates/ukraine-new-law-lobbying-could-restrict-csos-advocacy-activities>

¹¹¹ Громадськість вимагає прозорих, змістовних та інклюзивних публічних консультацій щодо законопроектів про лобіювання : звернення ОГС. <https://www.vplyv.org.ua/archives/8122>

¹¹² Пристрасті за лобізмом: що несе багатостраждальний закон «Про добровільне лобіювання». <https://zmina.info/columns/prystrasti-za-lobizmom-shho-nese-bagatostrazhdalnyj-zakon-pro-dobrochesne-lobiyuvannya/>

серйозність наслідків для ОГС залежатиме безпосередньо від виконання цього законодавства та реакції на нього з боку суспільства й громадський сектору¹¹³. У 2024 році обговорювались ініціативи щодо внесення змін до Закону в частині регулювання діяльності ОГС ще до набрання ним чинності.

Рекомендації:

- ВРУ — ухвалити законопроект №6319, який передбачає порядок організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення.
- ВРУ, КМУ та іншим органам виконавчої влади, Офісу Президента України, органам місцевого самоврядування — забезпечити відкритість процесів ухвалення рішень та участь ОГС у них від початкових етапів до моніторингу та оцінювання.
- ВРУ — переглянути положення щодо набрання Законом України «Про публічні консультації» чинності через рік після закінчення воєнного стану та визначити обов'язок народних депутатів проводити публічні консультації.
- Державним органам усіх рівнів та органам місцевого самоврядування — дотримуватися вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», надавати відповіді на запити та звернення, обмежувати доступ до інформації лише після проведення трискладової перевірки, передбаченої ч. 2 статті 6 цього Закону.
- Відповідним органам державної влади — проводити прозорі, змістовні та інклюзивні громадські обговорення для подальшого моніторингу імплементації Закону України «Про лобювання» та його впливу на ОГС, щоб уникнути різночитань та зловживань.

¹¹³ Чим загрожує лобізм організаціям громадянського суспільства.
<https://cs.detector.media/reforms/texts/186026/2024-04-05-chym-zagrozhue-lobizm-organizatsiyam-gromadyanskogo-suspilstva/>

3.6. Свобода вираження

Загальна оцінка за сферу: **4,9 / 7**

Законодавство: **5,5 / 7**

Практика: **4,2 / 7**

Право на свободу вираження поглядів захищається законодавством, хоча воно підлягає обмеженням у рамках воєнного стану. Закон України «Про медіа» поступово впроваджується у 2024 році. Немає обмежень на вільне використання Інтернету або інших засобів комунікації, а також є чіткий захист та гарантії від цензури. Робота журналістів у Верховній Раді була відновлена протягом звітного періоду. Однак мали місце випадки переслідування активістів, які борються з корупцією, але ці випадки були розслідувані. Також викликає занепокоєння реєстрація проекту Закону №7033-д, який може обмежити доступ до ряду категорій судових рішень.

Російська Федерація продовжує свою практику незаконних дій щодо медіа, використовуючи це як елемент ведення війни. Представники медіа, журналісти та активісти постраждали внаслідок бойових дій (вбиті, поранені).

Враховуючи відсутність релевантних законодавчих змін і наявність як позитивних, так і негативних практик, оцінки в сфері «Свободи вираження поглядів», а також бали за законодавством та практикою залишилися незмінними порівнюючи з 2023 роком.

У наступному періоді залишається актуальною рекомендація щодо продовження розслідування та належного фіксування злочинів, скоєних Російською Федерацією на національному рівні проти активістів та медіа.

Стандарт I. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань гарантовані.

Стаття 34 Конституції України визначає, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Таке право гарантовано будь-якій особі, громадянину України чи іноземцю, індивідуально або колективно, зокрема й ОГС, без дискримінації. Законодавство не передбачає наслідків чи непропорційних санкцій за вираження думок і поглядів. Також не встановлено жодних санкцій за поширення інформації, яка підпадає під широкі і розпливчасті визначення «неправдивих новин» або «неперевіреної державою» інформації.

У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану¹¹⁴ право може обмежуватись, військове командування може¹¹⁵ регулювати роботу установ у цій сфері. Ідеться, зокрема,

¹¹⁴ Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. №64/2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#top>

¹¹⁵ Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. №389-VIII (стаття 8). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n48>

про заклики не розголошувати інформацію про військовополонених, встановлення правил зйомок у госпіталях під час воєнного стану.

Попри триваючу збройну агресію, в Індексі свободи слова, вимірюваному «Репортерами без кордонів»¹¹⁶, у 2024 році Україна посіла 61 місце зі 180 країн, порівняно з 79 місцем у 2023 році та 106 — у 2022 році. ОГС та пов'язані з ними особи можуть вільно шукати, отримувати та поширювати будь-яку інформацію та ідеї через будь-які засоби масової інформації. Організації медіа зобов'язані забезпечити своїх співробітників засобами захисту від поранень вогнепальною зброєю, осколкових поранень. Також передбачено обов'язкове страхування журналістів за рахунок роботодавця на випадок заподіяння шкоди їхньому життю та / або здоров'ю під час висвітлення перебігу війни¹¹⁷.

Не зафіксовано випадків переслідування чи засудження журналістів, активістів чи представників громадських організацій за створення або поширення «неправдивих новин» чи «дезінформації».

За інформацією експертів, спостерігалися випадки порушення свободи вираження поглядів активістів та ОГС, які працюють за напрямками, захисту прав ЛГБТК(IA+), боротьби з корупцією та боротьби з незаконними забудовами. Такі порушення полягають переважно в атаках на сторінки в соціальних мережах, дезінформації чи залякуванні.

Окремі посадові особи зазіхали на діяльність Суспільного мовника, поширюючи недостовірну та неправдиву інформацію¹¹⁸.

Закон України «Про медіа»¹¹⁹, який набув чинності 2023 року, передбачає чіткий механізм належної відповідальності для медіа. У 2024 році дію положень цього Закону щодо фінансових гарантій незалежності медіарегулятора було призупинено. Реєстр суб'єктів у сфері медіа та електронний кабінет для цих суб'єктів досі не розроблено. Реформування комунальних медіа, які мають пройти перереєстрацію як суспільні, не забезпечено. Під час воєнного стану це зобов'язання відкладено¹²⁰.

За два роки й шість місяців від початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року Росія скоїла 620 злочинів проти журналістів та медіа в Україні¹²¹. Лише в серпні 2024

---

¹¹⁶ Індекс свободи слова. <https://rsf.org/en/index>

¹¹⁷ Про внесення змін до деяких законів України щодо надання додаткових гарантій захисту працівникам засобів масової інформації, які працюють у районах ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окупованих територіях України: Закон України від 08.07.2022 р. №2382-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2382-20#Text>

¹¹⁸ Заява щодо замаху на процес європейської інтеграції України та незалежності Суспільного. <https://dslua.org/publications/zaiava-shchodo-zamakhu-na-protses-ievropeyskoi-intehratsii-ukrainy-ta-nezalezhnosti-suspilnoho/>

¹¹⁹ Стаття 65 Закону України «Про медіа». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

¹²⁰ Що заважає імплементації закону «Про медіа». Детектор медіа. <https://detector.media/infospace/article/225341/2024-04-11-shcho-zavazhaie-implementatsii-zakonu-pro-media/>

¹²¹ Злочини РФ проти медіа та журналістів. <https://imi.org.ua/monitorings/617-zlochyniv-vchynyla-rf-proty-media-ta-zhurnalistiv-za-dva-z-polovynoyu-roky-povnomasshtabnoyi-i63178>

року троє медійників загинули на війні, четверо журналістів отримали поранення внаслідок російського удару по готелю у Краматорську¹²².

Загострень проблем із мовою ворожнечі на ґрунті етнічного чи територіального походження, гендерної ідентичності, соціального статусу чи віку у звітний період не зафіксовано. Зберігається таке негативне явище як вимога фільтрування або приховування контенту в соціальних мережах.

Стандарт II. Держава сприяє свободі переконань і їх вираженню та захищає їх.

Обмежень щодо вільного використання інтернету чи інших засобів зв'язку для вираження думок не зафіксовано. Попри умови воєнного стану діють чіткі засоби захисту та гарантії від цензури. Закон захищає конфіденційність джерел інформації, інформаторів і журналістів. Цивільний кодекс України визначає чіткі та пропорційні санкції за дифамацію та наклеп; ці правопорушення не криміналізовані. Проте не існує практичних механізмів належного реагування на дифамацію чи наклеп у соціальних медіа та на платформах, де повідомлення з дифамацією / наклепом отримують у тисячі разів більше охоплення, ніж їх спростування.

Закон України «Про медіа» визначає чіткі підстави й порядок відмови в реєстрації та скасування реєстрації суб'єктів у сфері медіа. Даних про неправомірне й непропорційне блокування звичайних та онлайн-медіа немає. Для публікації в інтернеті не потрібен спеціальний дозвіл чи дотримання особливих адміністративних правил, що застосовуються до традиційних медіа. У звітний період після звернень громадськості¹²³ журналісти знову отримали можливість працювати у Верховній Раді України¹²⁴ та її кулуарах. На регіональному та місцевому рівнях питання допуску до засідань органів влади вирішуються індивідуально.

Єдиний новинний марафон, запущений після початку повномасштабного вторгнення Росії для протидії хвилі російської дезінформації, сьогодні зазнає в Україні різкої критики^{125,126}. Його критикують за всебічне висвітлення лише владної позиції, самоцензуру журналістів і відсутність опозиційних каналів.

¹²² Барометр свободи слова за серпень 2024 року. <https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-z-serpen-2024-roku-i63424>

¹²³ Заява правозахисних громадських організацій, медіа та журналістів щодо допуску журналістів на засідання та в кулуари парламенту. <https://imi.org.ua/news/verhovnu-radu-zaklykayut-dopustyty-zhurnalistiv-do-svoyih-zasidan-i-v-kuluary-i58981>

¹²⁴ Спікер Українського Парламенту Руслан Стефанчук підписав розпорядження про допуск журналістів до Верховної Ради України в умовах дії воєнного стану. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/249274.html>

¹²⁵ Міжнародна правозахисна організація «Репортери без кордонів» закликає владу України відмовитися від національного телемарафону «Єдині новини». <https://imi.org.ua/news/reportery-bez-kordoniv-zaklykayut-yladu-ukrayiny-vidmovytsya-vid-yedynogo-telemarafonu-i59030>

¹²⁶ Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни. Аналітичний звіт.

Про випадки засудження журналістів чи обшуків медіа з метою розкриття джерел інформації не відомо, проте зафіксовано сплеск переслідувань антикорупційних активістів та журналістів-розслідувачів. Йдеться про приховане стеження за командою Bihus.Info. (платформа для журналістських розслідувань, відома тим, що викриває корупцію, фінансові махінації та зловживання владою серед державних службовців, політиків і бізнесменів в Україні)¹²⁷, напад на квартиру журналіста Юрія Ніколова у січні 2024 року¹²⁸ та низку випадків прямого тиску на медійників.

Занепокоєння викликає ухвалений у першому читанні законопроект №7033-д¹²⁹, який передбачає обмеження доступу до низки категорій судових рішень та може негативно вплинути на свободу слова для представників громадянського суспільства і дослідників¹³⁰. ОГС зазначають, що його ухвалення може обмежити доступ громадськості до важливої інформації, посилити недовіру до влади, перешкодити громадському контролю за судовою системою та ризикувати суперечити принципам демократичного суспільства та зобов'язанням України щодо інтеграції в ЄС¹³¹. Лунали заклики до скасування або перегляду законопроекту¹³².

Рекомендації:

- Правоохоронним органам, Офісу Генерального прокурора України — забезпечувати подальше розслідування та належне фіксування злочинів Російської Федерації, зокрема проти представників ОГС, медіа для подальшого притягнення РФ до відповідальності.
- Правоохоронним органам — забезпечити невідкладне розслідування випадків переслідувань представників ОГС та медіа, зокрема антикорупційних активістів, а також вжити заходів превентивного характеру.

https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/UMCI_-_Effectiveness-of-Russian-Disinformation-Counteration_UA.pdf

¹²⁷ Щонайменше 30 людей брали участь в операції стеження за Bihus.Info: нові деталі.

<https://bihus.info/shhonajmenshe-30-lyudej-braly-uchast-v-operacziyi-stezhennya-za-bihus-info-novi-detali/>

¹²⁸ Напад на квартиру журналіста Юрія Ніколова: поліція оголосила, що проводить перевірку.

<https://detector.media/community/article/221738/2024-01-15-napad-na-kvartyru-zhurnalista-yuriya-nikolova-politsiya-ogolosyla-shcho-provodyt-perevirku/>

¹²⁹ Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання розголошенню окремих відомостей у текстах судових рішень від 3.01.2023 р. №7033-д. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41159>

¹³⁰ Звернення НУО щодо обмеження права громадськості вільно отримувати доступ до інформації з судового реєстру та здійснювати контроль за судовими провадженнями, зокрема тими, що мають значний суспільний резонанс. <https://www.vplyv.org.ua/archives/9001>

¹³¹ Громадське ТВ, Правозахисники закликають не ухвалювати законопроект, який обмежує доступ до судових рішень. <https://hromadske.ua/polityka/224207-pravozakhysnyky-zaklykaiut-ne-ukhvaliuvaty-zakonproyekt-iyakyy-obmezuye-dostup-do-sudovykh-rishen>

¹³² Платформа прав людини, закликаємо Верховну Раду не приймати законопроект № 7033-д.

https://ppl.org.ua/zaklikayemo-verhovnu-radu-ne-prijmati-zakonproyekt-7033-d-yakij-obmezhuje-dostup-do-sudovix-rishen.html?utm_source=chatgpt.com

- Місцевим (військовим) державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування — забезпечити доступ журналістів до своїх засідань, забезпечити проведення трансляцій та своєчасно публікувати інформацію.
- ВРУ — відхилити законопроект №7033-д, що обмежує доступ до низки категорій судових рішень та може негативно вплинути на свободу слова.

3.7. Право на приватність

Загальна оцінка за сферу: **4,1 /7**

Законодавство: **4,9 /7**

Практика: **3,2 /7**

Право на приватність гарантується Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами. Протягом звітного періоду у цій сфері не було законодавчих змін, а законодавчі ініціативи, подані в попередні періоди, залишаються не розглянутими. На практиці нові ініціативи, спрямовані на розширення повноважень контррозвідувальних органів та впровадження відеонагляду за громадською безпекою, викликали занепокоєння громадянського суспільства. Механізми розслідування порушень у цій сфері залишаються неефективними. Незважаючи на гарантоване державою право на приватність для ОГС, така захищеність ускладнена або обмежена через дії Російської Федерації.

Загальний бал у сфері «Права на приватність», а також оцінки за законодавство та практику залишилися незмінними порівняно з попереднім звітним періодом.

У 2025 році рекомендується ухвалення нового Закону України «Про захист персональних даних», а також відкликання проекту Закону №11031 з розгляду та забезпечення захисту приватності.

Стандарт I. Кожен має право на конфіденційність і захист даних.

Право на приватність гарантовано Конституцією України (статті 28, 30, 31, 32). Повністю або частково забезпечення права визначається в Кримінальному¹³³, Кримінальному

¹³³ Статті 145, 182, 231, 232, 232-1, 232-2, 363, 396 Кримінального кодексу України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

процесуальному¹³⁴ та Цивільному кодексі України¹³⁵, а також Законі України «Про контррозвідувальну діяльність»¹³⁶, Законі України «Про захист персональних даних»¹³⁷ тощо. Останній врегульовує правові відносини, пов'язані зі збором, захистом і обробкою персональних даних державними органами. Проте чинне законодавство не враховує повною мірою розвиток сучасних технологій та збройну агресію РФ проти України й спричинені нею ризики, тож потребує оновлення.

20 листопада 2024 року законопроект «Про захист персональних даних»¹³⁸ було прийнято за основу Парламентом. Проект Закону України «Про Національну комісію з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації»¹³⁹ й досі очікує на розгляд парламентом. Обидва законопроекти були розроблені з метою створення основи для захисту персональних даних як у публічному, так і в приватному секторах (розширенні права суб'єкта персональних даних), приведення положень українського законодавства до міжнародних стандартів, зокрема Конвенції 108+¹⁴⁰ та Загального регламенту захисту даних.

В умовах воєнного стану й надалі обмежуються такі права і свободи, як недоторканність житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, а також гарантії на невтручання в особисте і сімейне життя. Зберігаються такі виклики: спрощення порядку втручання у реалізацію права на приватність в межах проведення слідчих дій у кримінальному провадженні, а саме: послаблення гарантій судового контролю за таким втручанням; спрощення порядку реалізації органами правопорядку та безпеки повноважень з доступу до персональних даних (проведення перевірок телефонів, поверхневих оглядів, оглядів автомобілів на блокпостах тощо); розширення масштабів використання камер відеофіксації та відповідного програмного забезпечення для дотримання громадської безпеки та ідентифікації осіб, які причетні до вчинення правопорушень¹⁴¹.

---

¹³⁴ Ідеться про врегулювання порядку найбільш важкого втручання у право на приватність під час реалізації кримінальної процедури. Кримінальний процесуальний кодекс України.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

¹³⁵ Цивільний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

¹³⁶ У частині регулювання заходів втручання з метою забезпечення національної безпеки поза кримінальною процедурою. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. №374-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15>

¹³⁷ Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

¹³⁸ Проект Закону про захист персональних даних від 25 жовтня 2022 р. №8153. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40707>

¹³⁹ Проект Закону про Національну комісію з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27996>.

¹⁴⁰ Оновлена Конвенція Ради Європи про захист осіб у зв'язку з обробкою персональних даних (2018), <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108/modernised>.

¹⁴¹ Аналіз обмежень права на приватність в умовах воєнного стану. https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/Preview_Limit_privacy_A4.pdf

У 2024 році народні депутати подали на розгляд парламенту законопроект №11228¹⁴² та законопроект №11228-1¹⁴³ (прийнятий за основу), які наділяють органи контррозвідки додатковими повноваженнями (наприклад, зі створення та доступу до інформаційних систем і баз даних, у тому числі систем відеоспостереження), яких ці органи раніше не мали¹⁴⁴. Також народні депутати зареєстрували проект Закону №11031 «Про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки»¹⁴⁵, який Лабораторія цифрової безпеки¹⁴⁶, ОГС, що складається з фахівців у сфері цифрової безпеки та свободи Інтернету, оцінює як такий, що порушує фундаментальні права на приватність суб'єктів даних через ризики, пов'язані з широкими повноваженнями держави та муніципальної влади, незахищеністю збору даних та технічними проблемами систем відеоспостереження¹⁴⁷.

Хоча Кримінальним кодексом України та Цивільним кодексом України передбачено розслідування та притягнення до відповідальності за порушення права на приватність, цей механізм, на думку експертів¹⁴⁸, залишається неефективним, що вимагає перегляду / посилення роботи відповідних інституцій у цій сфері, включно з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. Крім того, ОГС часто не можуть отримати доступ до ефективного правового захисту, коли їхні права порушуються, оскільки порушення конфіденційності не завжди можуть призвести до негайної чи відчутної шкоди, але можуть мати довгострокові наслідки.

Стандарт II. Держава захищає право на приватність ОГС та асоційованих осіб.

Вимоги до звітності ОГС, серед іншого визначені у Податковому кодексі України, наказах Міністерства фінансів¹⁴⁹ та не порушують конфіденційності членів, донорів, членів правління та працівників ОГС, а також конфіденційності щодо їхнього особистого майна. Протягом 2024 звітного періоду не було жодних спроб запровадити додаткові заходи звітності з боку держави, у тому числі щодо отримання фінансування з-за кордону.

---

¹⁴² Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, інших законодавчих актів України щодо врегулювання питань протидії розвідувально-підривній діяльності спеціальних служб іноземних держав. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44125>

¹⁴³ Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, інших законодавчих актів України щодо врегулювання питань протидії розвідувально-підривній діяльності спеціальних служб іноземних держав. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44187>

¹⁴⁴ DSLU monthly digest on media and digital rights regulation in Ukraine. https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/06/Digest-11-May-2024_UPD.pdf

¹⁴⁵ Проект Закону про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43733>

¹⁴⁶ Лабораторія цифрової безпеки. <https://dslua.org>

¹⁴⁷ Законопроект про відеомоніторинг: захист публічної безпеки чи ліцензія на масове стеження? <https://dslua.org/publications/zakonoproiekt-pro-vidiomonitoringh-zakhyst-publichnoi-bezpeky-chy-litsenziia-na-masove-stezhennia/>

¹⁴⁸ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁴⁹ «Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації» від 17.06.2016 р. №553. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-16#Text>

Доступ до офісних приміщень ОГС можна отримати лише на підставі рішення суду та в рамках кримінального провадження. На випадок зловживань забезпечуються запобіжні заходи. Правова основа та порядок проведення обшуків визначені Кримінальним процесуальним кодексом та Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність»¹⁵⁰. ОГС забезпечено правовим захистом – за допомогою превентивних або запобіжних заходів – для запобігання зловживанню владою з боку органів влади під час доступу до їхніх приміщень (наприклад, проникнення без належних законних підстав або проведення незаконних обшуків). Утім, зафіксовано випадки несанкціонованого втручання в приватне життя чи спілкування ОГС, активістів та журналістів^{151,152}. Служба безпеки України розпочала¹⁵³ кримінальні провадження щодо стеження за журналістами проекту Bihus.Info¹⁵⁴ (платформа журналістських розслідувань) шляхом незаконного встановлення та використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Експерти зазначають, що подібних порушень щодо активістів, зокрема на місцевому рівні, може бути суттєво більше.

У 2024 році фіксуються випадки фішингу щодо облікових записів в соціальних мережах. Наприклад, про кібератаку повідомила редакція Вільного радіо, яка отримала низку фішингових листів, автори яких представлялися Податковою службою та Службою безпеки України¹⁵⁵. Також зафіксовано випадки використання персональних даних з метою дискредитації громадських діячів та розколу в середовищі ОГС. У квітні 2024 року громадська активістка, лідерка громадської ініціативи «Голка» Ірина Федорів заявила, що невідомий від її імені звернувся до Державного бюро розслідувань зі скаргою на колегу, громадського активіста і головного редактора Руху «Чесно» Олександра Саліженка: мовляв, той ухиляється від військової служби¹⁵⁶.

Особливої гостроти проблема захисту права на приватне життя набула на тимчасово окупованих територіях, де Росія допускає системні порушення¹⁵⁷. Слід звернути особливу увагу на захист даних в інформаційних, інформаційно-комунікаційних системах, а також

¹⁵⁰ Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135-XII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

¹⁵¹ За заявою журналіста в Київській області відкрито кримінальне провадження.

<https://www.gp.gov.ua/ua/posts/na-kiyivshhini-za-zayavoyu-zurnalistki-rozpocato-kriminalne-provadzennya>

¹⁵² Медіарух вимагає від президента Зеленського реакції на тиск на незалежних журналістів і розслідувачів.

https://zmina.ua/statements/mediaruh-vymagaye-vid-prezydenta-zelenskogo-reakcziyi-na-tysk-na-nezaleznyh-zhurnalistiv-ta-rozsliduvachiv/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAR0EpQJDxCpl6cFPoZ0feeV8sOGy_6cXkw-vwz45s0J23VNI2R2RURcoL9L_aem_gQCJyySayQ7bqmcgl9Q5YA

¹⁵³ Коментар пресслужби Служби безпеки України. https://ssu.gov.ua/novyny/komentar-pressluzhby-sbu3?fbclid=IwARliXy09bTO_DPbcwu6_uvru4Vck9UJEDfELfi3L8NKRah5VRzuykPmmuZk

¹⁵⁴ Інформаційний портал «Бігус.Інфо». <https://bihus.info>

¹⁵⁵ Редакція Вільного радіо зазнала серії фішингових атак, спрямованих на корпоративну пошту медіа.

<https://imi.org.ua/news/vilne-radio-otrymalo-nyzku-fishyngovyh-lystiv-avtory-yakyh-predstavlyalysya-podatkovoyi-ta-sbu-i63161>

¹⁵⁶ Активістка Ірина Федорів заявила, що хтось від її імені звернувся до ДБР зі скаргою на колегу Олександра Саліженка. <https://zmina.info/news/aktyvistka-iryna-fedoriv-zayavyla-shho-htos-vid-yiyi-imeni-zvernuvsya-do-dbr-zi-skargoyu-na-kolegu-oleksandra-salizhenka/>

¹⁵⁷ Report on the Human Rights Situation in Ukraine. March, 1 — May, 31, 2024.

<https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-07/24-07-03%20ONCHR%2039th%20periodic%20report%20on%20Ukraine.pdf>

публічних електронних реєстрах (насамперед тих, що містять сенсативні дані про військовослужбовців та їхні сім'ї, журналістів, активістів). Це вкрай важливо, щоб держава-агресор не використовувала ці дані для залякування місцевого населення та вчинення подальших злочинів.

Рекомендації:

- ВРУ — ухвалити новий Закон України «Про захист персональних даних» з метою приведення його у відповідність до вимог Конвенції Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Конвенції 108+) та GDPR (Загального регламенту про захист даних), а також посилення механізмів захисту персональних даних у рамках гармонізації українського законодавства та законодавства Європейського Союзу у цій сфері.
- ВРУ — відхилити проєкт Закону №11031, який передбачає запровадження єдиної системи відеомоніторингу стану публічної безпеки, з огляду на закладені в його положеннях загрози щодо прав людини.
- Уповноваженим органам — забезпечити належне розслідування порушень права на приватність, а також сприяти покращенню захисту права на приватність шляхом системного подолання виявлених негативних тенденцій.
- Уповноваженим органам державної влади — забезпечувати належний захист даних в інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів з огляду на загрози з боку Російської Федерації як держави-агресора.

3.8. Обов'язок держави захищати

Загальна оцінка за сферу: **3,7 /7**

Законодавство: **4,0 /7**

Практика: **3,4 /7**

Україна має законодавчо гарантований обов'язок захищати громадянське суспільство та організації від третіх осіб. У 2024 році головною небезпекою для активістів, ОГС та громадських діячів залишалася Російська Федерація, яка навмисно атакує, переслідує та катує українських правозахисників, журналістів, волонтерів та інших осіб, яких

вважає загрозою для окупаційної влади. Забезпечення безпеки державою на території України також залишалося неповним через збройну агресію Росії. Крім того, держава не повністю та своєчасно забезпечує захист ОГС на національному рівні. Все ще існують обмежувальні заходи щодо доступу ОГС до банківських послуг, зокрема у випадку транскордонних операцій.

Загальний бал у цій сфері, а також оцінки для законодавства та практики залишилися незмінними порівняно з попереднім звітним періодом.

У наступному періоді залишаються актуальними рекомендації щодо скасування вимоги для ОГС надавати інформацію про своїх кінцевих бенефіціарних власників та врахування специфіки ОГС при впровадженні заходів для боротьби з екстремізмом, тероризмом, відмиванням грошей чи корупцією.

Стандарт І. Держава захищає ОГС та пов'язаних із ОГС осіб від втручання та нападів.

Захист ОГС та пов'язаних із ними осіб у разі порушення їхніх прав здійснюється відповідно до Цивільного кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України. Кримінальні провадження та судові розгляди в таких справах зазвичай є тривалими. Наприклад, вирок обвинуваченим у вбивстві військового волонтера та громадського діяча з Бахмута Артема Мирошниченка було винесено у 2024 році через 4,5 роки після скоєння злочину¹⁵⁸. ОГС вказують на небезпечну тенденцію — переслідування органами правопорядку антикорупційних активістів та журналістів-розслідувачів в Україні, зокрема із задіянням механізмів кампанії з мобілізації^{159,160}. Утім, експерти зазначають, що такий стан речей на підконтрольній українському уряду території України незіставний з попередніми періодами, у яких порушення прав активістів було масовим явищем. Є деякі факти використання державними службовцями мови ворожнечі або стигматизації ОГС (детальніше див. Розділ 6. «Свобода вираження»). Держава в умовах воєнного стану не використовує надзвичайні заходи як привід для зазіхань на участь, порушень прав людини чи санкцій проти організацій.

Ситуація на тимчасово окупованих РФ територіях України залишається вкрай важкою: тут держава Україна не може вживати заходів реагування. Свавільне затримання, переміщення, депортація, нелюдське поводження, катування і позасудові вбивства українських цивільних осіб, передусім правозахисників і журналістів, є невіддільною складовою стратегії війни, застосовуваної росіянами. Ці дії нагнітають страх серед

¹⁵⁸ «Трагедія українського Бахмута»: через роки суд виніс вирок убивцям активіста Артема Мирошниченка. Мову так і не згадали. <https://novynarnia.com/2024/06/21/amyrosnychenko-vyrok/>

¹⁵⁹ Вимагаємо припинити переслідування антикорупційних активістів та журналістів-розслідувачів. <https://www.helsinki.org.ua/articles/vymahaiemo-prypnyty-peresliduvannia-antykoruptsiynykh-aktyvistiv-ta-zhurnalistiv-rozsliduvachiv/>

¹⁶⁰ Медіарух вимагає від президента Зеленського реакції на тиск на незалежних журналістів та розслідувачів. https://zmina.ua/statements/mediaruh-vymagaye-vid-prezydenta-zelenskogo-reakcziyi-na-tysk-na-nezaleznhnyh-zhurnalistiv-ta-rozsliduvachiv/?fbclid=IwZXh0bG9hZW0CMTEAAR0EpQJDxCpl6cFPoZ0feeV8sOGy_6cXkw-vwz45s0J23VNI2R2RURcoL9L_aem_gQCJySayQ7bgmcl9Q05YA

населення, змушують мовчати тих, хто говорить правду, знищують громадських активістів. Зафіксовано численні випадки затримань із подальшим призначенням адміністративних штрафів у великих розмірах або позбавленням волі. Триває й тиск на представників кримськотатарського народу. Так, 14 вересня 2024 року у Криму окупанти незаконно заарештували незрячого активіста Олександра Сізікова й вивезли його у невідомому напрямку¹⁶¹. 22 лютого 2024 року представники російського Центру протидії екстремізму провели обшук дому журналістки і кримськотатарської правозахисниці Лутфіє Зудієву, затримавши її, а потім притягнувши до адміністративної відповідальності¹⁶². Росія чинить додатковий тиск і на вже засуджених (незаконно). Наприклад, громадянин України Ремзі Бекіров, журналіста і активіста організації «Кримська солідарність», якого у 2022 році засудили до 19 років позбавлення волі за сфабрикованими звинуваченнями в тероризмі, утримується в суворих умовах у російській колонії за 4500 км від Криму, де він зазнає систематичного жорстокого поводження, зокрема ізоляції та обмеження спілкування зі своїми рідними¹⁶³. Загалом через обмежений доступ до тимчасово окупованих територій органи влади, міжнародні й українські організації називають різні цифри щодо кількості насильницьких зникнень. Утім, факти підтверджуються у звітах, зокрема Управління Верховного комісара ООН з прав людини¹⁶⁴.

Стандарт II. Заходи, що застосовуються для боротьби з екстремізмом, тероризмом, відмиванням грошей або корупцією, є цілеспрямованими та пропорційними, відповідають підходу, що ґрунтується на оцінюванні ризику, і враховують стандарти прав людини щодо зібрань та волевиявлення.

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»¹⁶⁵ не містить положень, які обмежують або унеможливають законну діяльність чи користування основними свободами. Водночас актуальним залишається питання необхідності визначення кінцевого бенефіціара ОГС.

¹⁶¹ Оперативна інформація щодо ситуації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя станом на 16 вересня 2024 року. <https://ppu.gov.ua/press-center/operatyvna-informatsiia-shchodo-sytuatsii-na-tymchasovo-okupovaniy-terytorii-avtonomnoi-respubliki-krym-ta-mista-sevastopolia-stanom-na-16-veresnia-2024-roku/>

¹⁶² Заява правозахисних організацій щодо затримання кримськотатарської правозахисниці та журналістки Лутфіє Зудієвої. <https://krymsos.com/zayava-pravozahysnyh-organizacij-shhodo-zatrymannya-krymskotatarskoyi-pravozahysnyci-ta-zhurnalistky-lutfiye-zudiyevoyi/>

¹⁶³ Заява правозахисних організацій щодо нелюдських умов тримання у російській колонії громадянського журналіста Ремзі Бекірова. <https://krymsos.com/zayava-pravozahysnyh-organizacij-shhodo-nelyudskyyh-umov-trymannya-u-rosijskij-koloniyi-gromadyanskogo-zhurnalista-remzi-bekirova/>

¹⁶⁴ Report on the Human Rights Situation in Ukraine. March, 1 — May, 31, 2024. <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-07/24-07-03%20OCHHR%2039th%20periodic%20report%20on%20Ukraine.pdf>

¹⁶⁵ Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

Попри позицію Міністерства юстиції¹⁶⁶ ОГС досі вважають ці вимоги порушенням гарантій права на свободу об'єднань¹⁶⁷. Дискусії¹⁶⁸ щодо питання кінцевого бенефіціарного власника серед громадянського суспільства та відповідних інституцій тривали протягом усього 2024 року. Представники ОГС підкреслюють необхідність розширити варіанти реєстрації структури власності, визначити перелік ОГС, які не зобов'язані повідомляти і розкривати дані про кінцевого бенефіціарного власника.

Законодавчі заходи, спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, застосовуються лише до ОГС, які перебувають у зоні ризику. Рівень заходів фінансового моніторингу залежить від банківських послуг та фінансових продуктів, які отримує ОГС¹⁶⁹. Утім, на практиці у 2024 році зафіксовано випадки, коли від ОГС вимагали надання додаткових документів, що підтверджують джерела надходження (наприклад, грантових договорів), підтвердження місця перебування осіб, зареєстрованих на тимчасово окупованих територіях (наприклад, надання довідки про взяття на облік ВПО).

Закон України «Про запобігання корупції»¹⁷⁰, Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки¹⁷¹, Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки¹⁷² безпосередньо не регулюють діяльність ОГС, оскільки останні не здійснюють публічних владних повноважень. Положеннями Закону України «Про запобігання корупції» визначено, що до суб'єктів декларування належать представники ОГС, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу»¹⁷³, Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»¹⁷⁴, інших законів (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій), Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів»¹⁷⁵. Такі додаткові вимоги не можна розцінювати як

---

¹⁶⁶ Визначення кінцевого бенефіціарного власника для громадських об'єднань та благодійних організацій. <https://minjust.gov.ua/news/ministry/viznachennya-kintsevogo-benefitsiarnogo-vlasnika-gromadskimi-obednanniyami-ta-blagodiynimi-organizatsiyami>

¹⁶⁷ Ідеться про п. 3 статті 5 Закону України «Про громадські об'єднання»: вимога про зазначення відомостей щодо членства (участі) особи у громадському об'єднанні, якщо така вимога не пов'язана з реалізацією особою своїх прав як особи, яка має право представляти громадське об'єднання, або члена (учасника) громадського об'єднання, не допускається, крім випадків, визначених законом.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

¹⁶⁸ Експертна дискусія «Нові вимоги до визначення структури власності неприбуткових організацій — зрозуміло про комплекс». <https://cedem.org.ua/news/struktura-vlasnosti-nepributkovykh/>

¹⁶⁹ Політично значущі особи в ОГС — які ризики? <https://cedem.org.ua/news/pep/>

¹⁷⁰ Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

¹⁷¹ Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки: Закон України від 20.06.2022 р. № 2322-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>

¹⁷² Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки: постанова КМУ від 4 березня 2023 р. №220. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-n#Text>

¹⁷³ Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. №889-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

¹⁷⁴ Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. №2493-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

¹⁷⁵ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1402-19>

«обмеження чи порушення прав ОГС», оскільки вони пов'язані з реалізацією їхніх прав як членів конкурсних чи дисциплінарних комісій. Експерти зазначають¹⁷⁶, що у 2024 році періодично порушувалося питання необхідності запровадження декларування для окремих представників ОГС, наприклад тих, які протидіють корупції, проте жодних законопроектів з цього приводу зареєстровано не було.

Рекомендації:

- КМУ — скасувати вимогу до ОГС надавати інформацію про своїх кінцевих бенефіціарів, оскільки ОГС зазвичай не мають контрольних пакетів акцій.
- Правоохоронним та судовим органам — сприяти захисту ОГС, активістів у разі порушень їхніх прав шляхом неупередженого розгляду справ та ухвалення рішень у розумні строки.
- Фінансовим установам та банкам — забезпечити співмірність заходів, що їх уживають для боротьби з екстремізмом, тероризмом, відмиванням грошей або корупцією, з урахуванням особливостей ОГС та оновлених керівних настанов Європейського органу банківського нагляду (ЕВА).

3.9. Державна підтримка

Загальна оцінка за сферу: **4,4 / 7**

Законодавство: **4,7 / 7** | Практика: **4,0 / 7**

Практика використання механізмів державної підтримки продовжується, навіть в умовах обмежених ресурсів. Однак на відповідній онлайн платформі відсутні активні конкурси, а фінансування розподіляється через закриту процедуру або конкурси, організовані окремими органами. Спостерігається зростання інтересу та залучення недержавних постачальників послуг до надання соціальних послуг. Тим часом, податкове середовище для ОГС не змінилося, а існуючі законодавчі ініціативи щодо податкових пільг не були розглянуті. Разом з тим, є чіткі сигнали щодо зусиль із стимулювання волонтерства, зокрема розробки програмних документів, подання

¹⁷⁶Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

низки законопроектів, а також продовження роботи онлайн-платформ і сталого функціонування ОГС в цьому секторі.

Загальний бал у цій сфері, а також оцінки для законодавства та практики залишилися незмінними порівняно з 2023 роком.

Рекомендації попередніх років щодо ухвалення програмного документа для підтримки волонтерства залишаються актуальними. У 2025 році держава також повинна зосередити увагу на залученні представників ОГС до вибору пріоритетів для державного фінансування, сприяти реєстрації та звітності волонтерів, а також розглянути проект Закону №10040, який пропонує зміни до Податкового кодексу України для підтримки волонтерської діяльності під час воєнного стану.

Стандарт I. Існує низка різноманітних ефективних механізмів фінансової та матеріальної державної підтримки ОГС.

Різні державні органи на національному та місцевому рівнях забезпечують різноманітні механізми державного фінансування. Експерти зазначають¹⁷⁷, що цей напрям потребує подальшого розвитку для забезпечення стабільності діяльності ОГС. Держава загалом надає ОГС, що працюють у різних сферах, обмежене фінансування. У 2024 році Державний бюджет України¹⁷⁸ передбачав 76 925 500 грн (близько 1 751 092 євро) загального фонду на фінансову підтримку ОГС фізкультурно-спортивного спрямування. У 2023 році за цим напрямом надавалася підтримка у розмірі 41 673 100 грн (близько 948 625 євро), а для підтримки молодіжних та дитячих громадських організацій — у розмірі 36 605 700 грн (близько 833 273 євро). Таким чином, фінансування за напрямками та загальна сума виділених бюджетних коштів зменшилися. Експерти зазначають¹⁷⁹, що у 2024 році розподіл коштів, як і раніше, здійснювався без залучення ОГС, прозорої процедури участі ОГС у циклі державного фінансування не передбачено. Статистики щодо видатків на ОГС із державного бюджету немає.

На презентованій у 2022 році онлайн-платформі «ВзаємоДія»¹⁸⁰ відсутні оголошення про конкурси у 2024 році. Утім, конкурси на підтримку оголосили Український культурний фонд¹⁸¹, Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України¹⁸², Український молодіжний фонд¹⁸³. Згідно з постановою КМУ від 08.03.2024 р. №262¹⁸⁴, Міністерство у справах ветеранів більше не має обмежень щодо надання проєктам ОГС

¹⁷⁷ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁷⁸ Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 09.11.2023 р. №3460-IX.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-IX#Text>

¹⁷⁹ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

¹⁸⁰ Простір електронних конкурсів. <https://grants.vzaemo.diiia.gov.ua>

¹⁸¹ Грантові програми: Український культурний фонд. <https://ucf.in.ua/programs>

¹⁸² Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України. <https://mva.gov.ua/vartogo>

¹⁸³ Гранти та програми: Український молодіжний фонд. <https://uyf.gov.ua/programs>

¹⁸⁴ Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з формування позитивного образу ветеранів війни, виготовлення бланків посвідчень та нагрудних знаків, розвитку ветеранського руху, вшанування пам'яті Захисників та Захисниць України, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова КМУ від 8 березня 2024 р. №263. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2024-%23Text#Text>

фінансової підтримки на конкурсних засадах (раніше таке обмеження було встановлено у зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану).

Держава також надає ОГС підтримку в співпраці з міжнародними організаціями. 11 квітня 2024 року Міністерство у справах ветеранів України, Український ветеранський фонд Міністерство у справах ветеранів (УВФ) та ІСАР «Єднання» розпочали реалізацію ветеранських грантів конкурсу «Варто: Єднання»¹⁸⁵. Загалом було оголошено¹⁸⁶ 3 конкурси за різними напрямками. Державна підтримка, порівняно з іншими джерелами фінансування, досі вирізняється недостатньою гнучкістю: наприклад, для її отримання потрібно відкрити казначейський рахунок, більш обтяжливими є порядок перерахування коштів та формат звітності.

Стандарт II. Державна підтримка ОГС регулюється чіткими та об'єктивними критеріями та надається через прозору та конкурсну процедуру.

Постанова КМУ від 12 жовтня 2011 р. №1049 окреслює порядок проведення конкурсу з визначення розроблених ОГС програм (проектів, заходів), для виконання (реалізації) яких надається державна фінансова підтримка¹⁸⁷. У травні 2024 року КМУ вніс зміни¹⁸⁸, якими додатково врегулював питання конкурсної комісії та її діяльності (наприклад, передбачено можливість присутності на її засіданні представників громадськості та медіа, визначено умови відбору кандидатів, які базуються на принципах обґрунтованості й неупередженості), забезпечення трансляції відкритого захисту конкурсних пропозицій ОГС. Згідно з правилами конкурсних процедур, органи влади мають сформувати конкурсні комісії (до складу яких можуть входити представники ОГС), оприлюднити результати конкурсу, проекти-переможці та період діяльності. Ці правила також застосовувались на практиці у 2024 році. Процедура подання заявки на державне фінансування здебільшого зрозуміла, а інформація про конкурс та умови відбору публічні й оприлюднюються на сайті установи. Інформація про результати відбору зазвичай публікується вчасно. Фінансування, що надається спільно з міжнародними партнерами, розподіляється за відкритою конкурсною процедурою з відбором членів експертної ради¹⁸⁹.

¹⁸⁵ Мінветеранів, УВФ та ІСАР «Єднання» розпочали реалізацію грантів конкурсу «Варто: Єднання». <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12645-startuvav-konkurs-veteranskikh-grantiv-varto-ednannya-vid-minveteraniv-ta-isar-ednannya>

¹⁸⁶ Конкурсні програми з фінансування проектів ветеранського бізнесу. <https://veteranfund.com.ua/contests/>

¹⁸⁷ Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка: постанова від 12 жовтня 2011 р. №1049. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-n#n15>

¹⁸⁸ Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка: постанова КМУ від 7 травня 2024 р. №511. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/511-2024-n%23n2#Text>

¹⁸⁹ Етапи проведення конкурсного відбору «Варто 11.0». <https://veteranfund.com.ua/contests/varto-11-0/>

Крім конкурсів з державним фінансуванням та з чіткими правилами, досі застосовуються позаконкурсні процедури. Поза конкурсом фінансування отримують здебільшого громадські організації осіб із інвалідністю (наприклад, Українське товариство глухих / Українське товариство сліпих), об'єднання ветеранів (зокрема ветерани Афганістану, діти війни тощо) і громадські організації спортивного спрямування.

Експерти зазначають, що необхідне подальше вдосконалення порядку надання державної фінансової та матеріальної підтримки, зокрема залучення представників ОГС до визначення пріоритетів фінансування та отримувачів грантів. Як позитивний приклад можна навести практику Українського культурного фонду¹⁹⁰, який у жовтні 2024 року виніс¹⁹¹ на громадське обговорення проєкт пріоритетних напрямів на наступний грантовий сезон. Під час звітнього періоду не зафіксовано жодного випадку підриву незалежності ОГС через державну підтримку або втручання в діяльність ОГС.

Стандарт III. ОГС працюють у сприятливому податковому середовищі.

Податковий Кодекс України передбачає пільгове звільнення від оподаткування грантів, пожертвувань, господарської діяльності, пожертвувань і членських внесків, спрямованих на підтримку неприбуткової діяльності. ОГС в Україні можуть отримати статус неприбуткових за чіткою процедурою та безкоштовно. Для цього громадським організаціям необхідно подати реєстраційну заяву до контрольного органу за основним місцем обліку. Статус надається на невизначений термін та звільняє ОГС від сплати податку на прибуток. ОГС можуть виключити з Реєстру неприбуткових установ та організацій за її заявою або на підставі рішення органу державної податкової служби у чітко визначених випадках. Зокрема: використання доходів (прибутків) на цілі, не визначені установчими документами ОГС; реорганізація або ліквідація організації. На практиці державні органи не можуть безпідставно позбавити ОГС статусу неприбутковості.

Крім того, існує можливість застосування механізму відшкодування податку: окремий донор може допомогти ОГС і компенсувати певну частину сплаченого податку (у розмірі, що не перевищує 4% від суми загального оподаткованого доходу даного звітнього року).

ОГС також надається низка податкових пільг щодо гуманітарної допомоги, благодійної допомоги тощо.

2024 року податкові органи не оприлюднювали інформації щодо використання ОГС податкових пільг.

---

¹⁹⁰ Український культурний фонд. <https://ucf.in.ua>

¹⁹¹ Якими будуть грантові програми? Долучайтесь до обговорення пріоритетних напрямів діяльності УКФ на 2025 рік. <https://ucf.in.ua/news/18102024>

Стандарт IV. Надаючи пожертви ОГС, підприємства та фізичні особи отримують на ці кошти податкові пільги.

Закон «Про благодійну діяльність та благодійні організації»¹⁹² та зміни до Податкового кодексу України¹⁹³ передбачають податкові пільги як для фізичних осіб — благодійників, так і для юридичних осіб — благодійників (пільги щодо податку на прибуток підприємств). Податкова знижка надається на суму коштів або вартість майна, перерахованих (переданих) платником податку неприбутковим організаціям у формі пожертвувань або благодійних внесків; розмір переданих коштів / вартість майна не має перевищувати 4% від суми загального оподаткованого доходу звітного року¹⁹⁴. Експерти зазначають, що для отримання такої пільги необхідно витратити багато часу й подати широкий перелік документів. Благодійники переважно недостатньо поінформовані про такі можливості. Законодавчі ініціативи, а саме законопроект №9177¹⁹⁵ (передбачає розширення податкових стимулів для платників податку на прибуток підприємств щодо здійснення благодійних пожертв НУО в умовах воєнного стану та дозвіл для суб'єктів господарювання передавати на благодійність 10% оподаткованого доходу), а також законопроект №7500¹⁹⁶ (передбачає запровадження механізму відсоткового відрахування для підтримки неприбуткових організацій) у звітному періоді розглянуті не були.

Стандарт V. Законодавство та політика стимулюють волонтерство.

Волонтерство та волонтерська робота чітко визначені українським законодавством. Волонтерську діяльність в Україні регулюють передусім Закони України «Про волонтерську діяльність»¹⁹⁷, «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації»¹⁹⁸, «Про соціальні послуги»¹⁹⁹, «Про соціальну роботу з сім'ями,

¹⁹² «Про благодійну діяльність та благодійні організації». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>

¹⁹³ Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

¹⁹⁴ Пункт 166.3.3 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top>

¹⁹⁵ Проект Закону про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання надання благодійної допомоги на користь неприбуткових організацій.

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41686>

¹⁹⁶ Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження механізму відсоткового відрахування для підтримки неприбуткових організацій).

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39744>

¹⁹⁷ Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. №3236-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>

¹⁹⁸ Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. №5073-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#top>

¹⁹⁹ Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. №2671-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#top>

дітьми та молоддю»²⁰⁰, а також «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України»²⁰¹.

Волонтери можуть здійснювати свою діяльність у різні способи: самостійно (індивідуальне волонтерство), через ініціативні групи (об'єднання небайдужих громадян для виконання певних благодійних завдань) або через неприбуткові організації²⁰². Індивідуальне волонтерство благодійників — фізичних осіб (збір коштів для надання необхідної допомоги військовим і постраждалому цивільному населенню) — унікальна форма волонтерства, яка не має аналогів у світовій практиці. Однак вона тягне за собою низку проблем (декларування залучених коштів, можливість закупівлі окремих товарів військового призначення тощо), пов'язаних із недостатньою інформаційно-роз'яснювальною роботою з боку відповідальних державних органів, зокрема контрольних. Усі індивідуальні волонтери мають бути внесені до Реєстру волонтерів²⁰³. Заяву про включення до Реєстру волонтерів фізична особа може подати онлайн²⁰⁴.

Законодавство не встановлює додаткових обтяжень та обмежень для залучення волонтерів. У 2024 році НБУ послабив валютні обмеження для індивідуальних волонтерів у частині придбання комплектуючих для безпілотних літальних апаратів та термозахисту²⁰⁵. Ще раніше КМУ своєю постановою № 604²⁰⁶ визначив умови та порядок виплати одноразової грошової допомоги волонтерам (їх родинам) у разі їх загибелі, інвалідності внаслідок поранення та інших обставин, пов'язаних із волонтерською діяльністю в умовах військових конфліктів і національної оборони. Експерти зазначають²⁰⁷, що порядок надання такої допомоги складний для застосування, а допомогу можуть отримали лише сім'ї загиблих волонтерів та волонтери, які отримали інвалідність під час надання волонтерської допомоги військовим. Сім'ї загиблих волонтерів та волонтери, які отримали інвалідність під час надання волонтерської

²⁰⁰ Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р. №2558-III.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#top>

²⁰¹ Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 15.08.2022 р. №2520-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2520-20#Text>

²⁰² Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. №3236-VI.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>

²⁰³ Про затвердження Порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції та / або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації: наказ Міністерства фінансів України від 30.10.2014 р. №1089.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1471-14#Text>

²⁰⁴ Публікація Головного управління Державної податкової служби у Дніпропетровській області.

<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/768157.html>

²⁰⁵ Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. №18 (п. 14-5). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#top>

²⁰⁶ Деякі питання виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, бойових дій та збройного конфлікту: постанова КМУ від 19 серпня 2015 р. №604. <https://www.kmu.gov.ua/npas/248424084>

²⁰⁷ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

допомоги цивільним або зазнали шкоди для здоров'я, яка не мала наслідком інвалідність, узагалі не можуть розраховувати на державну підтримку. Про неефективність механізму свідчить і те, що з початку повномасштабної війни держава надала одноразову фінансову допомогу тільки 6 (шістьом) сім'ям загиблих волонтерів та 1 волонтеру, який отримав інвалідність²⁰⁸.

Важливим документом у сфері розвитку волонтерства стала Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки²⁰⁹. Національна соціальна сервісна служба України як орган, уповноважений на реалізацію державної політики у сфері розвитку волонтерської діяльності²¹⁰, у 2024 році спільно з ОГС підготувала Концепцію Державної програми розвитку волонтерської діяльності в Україні на 2025–2030 роки²¹¹. Документ спрямований на всебічну підтримку волонтерського руху як на національному рівні, так і на рівні громад, передбачає створення умов для залучення волонтерів до діяльності ОГС та інших неприбуткових організацій.

ОГС стикаються з певними перешкодами у залученні волонтерів-іноземців. Так, Закон України «Про волонтерську діяльність» передбачає, що право залучати іноземців та осіб без громадянства мають лише ті ОГС інформація про які розміщена на офіційному вебсайті Національної соціальної сервісної служби України²¹². Експерти наголошують²¹³ на необхідності скасування вимоги щодо оформлення довгострокової візи для іноземців, які прибувають в Україну для здійснення волонтерської діяльності²¹⁴ (адже багато іноземців прибувають в Україну за безвізовим режимом), а також спрощення порядку внесення інформації про організації, які залучають волонтерів-іноземців, на офіційний вебсайт Національної соціальної сервісної служби України.

Держава розглядає стимули для волонтерства, які використовують і визнають різні установи — роботодавці, університети тощо. В Україні надалі розвиваються такі онлайн-платформи, як «Волонтерська платформа»²¹⁵, «Паляниця. Інфо»²¹⁶. Дослідження проекту

---

²⁰⁸ Дані отримано на запит ОГС від Міністерства у справах ветеранів, у складі якого працює комісія, що ухвалює рішення про надання допомоги.

²⁰⁹ Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

²¹⁰ Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України: постанова КМУ від 26 серпня 2020 р. №783. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2020-n#Text>

²¹¹ Експертне обговорення Концепції Державної програми розвитку волонтерської діяльності в Україні. <https://nssu.gov.ua/news/ekspertne-obhovorennia-kontseptsii-derzhavnoi-prohramy-rozvytku-volonterskoi-diiialnosti-v-ukraini>

²¹² Установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів для провадження волонтерської діяльності на території України. <http://95.230.133.141:21133>

²¹³ Експерти громадянського суспільства з досвідом у відповідних сферах. CSO Meter. Дані збиралися шляхом інтерв'ю, консультацій та фокус-груп.

²¹⁴ Страхування, пільги та залучення молоді: як держава планує розвивати волонтерство і що ще потрібно змінити. Центр прав людини ZMINA. <https://zmina.info/articles/derzhavna-programa-spryannya-rozvytku-volonterstva-yakym-ye-bachennya-ekspertnoyi-spiilnoty/>

²¹⁵ Волонтерська платформа. <https://platforma.volunteer.country>

²¹⁶ Паляниця. Інфо. <https://palyanytsya.info>

«Мріємо та діємо»²¹⁷ показало, що найвищий показник опитуваних (88% молоді) чули про такий інструмент участі молоді як волонтерство. Законопроект №11159²¹⁸, ініційований у квітні 2024 року, спрямований на сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти. Його початкова мета — забезпечити можливість визнання компетентностей, здобутих у результаті волонтерської діяльності, в порядку, передбаченому для визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти. Крім того, він має на меті заохочувати та відзначати осіб, які здобувають освіту, надаючи як моральні, так і матеріальні стимули.

На розгляді парламенту перебуває проєкт Закону №10040²¹⁹, зареєстрований у вересні 2023 року, який передбачає внесення змін до податкового законодавства задля створення більш сприятливих умов для страхування життя та здоров'я волонтерів. Законопроект не вноситься на розгляд профільного комітету і, відповідно, сесійної зали. У 2024 році ОГС, як і раніше, не страхують своїх волонтерів через додаткові витрати на оподаткування, тож у разі нещасних випадків змушені шукати додаткові ресурси для надання постраждалим допомоги.

Рекомендації:

- КМУ, а також центральним органам виконавчої влади — забезпечити залучення представників ОГС до вибору пріоритетів державного фінансування, а також відбору до конкурсних комісій із надання такої підтримки; забезпечити прозору конкурсну процедуру надання державного фінансування.
- ВРУ — ухвалити Закон про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки волонтерської діяльності в умовах воєнного стану №10040 від 13.09.2023 року.
- Податковим та контрольним органам, Національній соціальній сервісній службі — сприяти волонтерам, зокрема індивідуальним, у реєстрації в Реєстрі волонтерів, документальному підтвердженні діяльності, а також звітуванні.

²¹⁷ Результати опитування української молоді, проведеного 19 червня — 21 липня 2024 року Центром аналізу та соціологічних досліджень (CISR) Міжнародного республіканського інституту (MPI) в межах програми USAID «Мріємо та діємо». <https://mriemotadiemorazom.org/ukrainian-youth-today>

²¹⁸ Проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43945>

²¹⁹ Проєкт Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки волонтерської діяльності в умовах воєнного стану №10040 від 13.09.2023 р. <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/42758>

- КМУ через уповноважені органи — сприяти залученню іноземців до волонтерства, змінивши вимоги до їх перебування та поліпшуючи умови обліку волонтерських організацій, які можуть їх залучати.
- КМУ — затвердити програмний документ щодо сприяння розвитку волонтерства та забезпечити його виконання шляхом залучення ОГС на всіх етапах.

3.10. Співпраця між державою та ОГС

Загальна оцінка за сферу: **5,3 /7**

Законодавство: **5,7 /7**

Практика: **4,8 /7**

У 2024 році співпраця між державою та ОГС продовжується і поглиблюється в окремих сферах. Існує чіткий план розробки заходів зі сприяння розвитку громадянського суспільства, що відбувається з залученням ОГС в різних форматах, зокрема через консультації, стратегічне планування та збори інформації через онлайн-платформи. Деякі законодавчі положення, що накладають необґрунтовані обмеження на діяльність консультативних органів, з огляду на поточні умови в країні, потребують перегляду. Ради ВПО, як консультативні органи, демонструють свою ефективність на різних рівнях.

Загальний бал у цій сфері, а також оцінки для законодавства та практики залишилися незмінними порівняно з 2023 роком та залишаються одними з найвищих. Рекомендація з попереднього звіту щодо залучення ОГС до процесу післявоєнного відновлення була переглянута. Пропонується зосередитись на участі в розробці різних програмних документів, включаючи ті, що спрямовані на інтеграцію України в ЄС. У 2025 році органи державної влади повинні сфокусуватись на реалізації положень нових законів, які надають інструменти для зміцнення демократії.

Стандарт I. Державні політики сприяють співпраці з ОГС та їхньому розвитку.

Незважаючи на повномасштабне вторгнення співпраця між ОГС та державою в Україні не припиняється. Триває робота над впровадженням Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки²²⁰ та плану заходів до 2024 року на її виконання²²¹. У липні 2024 року до чинного плану заходів були внесені

²²⁰ Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

²²¹ Про затвердження плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: розпорядження КМУ від 14 лютого 2023 р. №160-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2023-p#Text>

зміни²²² на підставі пропозицій та результатів консультацій з ОГС. Зміни стосуються як термінів виконання заходів, так і їх змісту. Наприклад, передбачено вдосконалення порядку оприлюднення в мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади.

У березні 2024 року відбулася інформаційна зустріч «Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства: де ми зараз та куди рухаємося далі», яка дала старт спільному напрацюванню плану заходів з реалізації Національної стратегії²²³. Протягом квітня–травня 2024 року Секретаріат КМУ провів 4 тематичні онлайн-обговорення проблемних питань, які можна вирішити, включивши до плану відповідні завдання²²⁴. 31 травня 2024 року відбувся захід «П'ятий елемент: стратегічна сесія для нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства», під час якого на основі результатів 4 онлайн-обговорень здійснено експертну пріоритетизацію завдань до нового плану заходів²²⁵. Усі ОГС могли долучитися до процесу, зокрема заповнивши онлайн-форму²²⁶. Очікуються пропозиції від широкого кола ОГС в онлайн-форматі до 01 липня 2024 року²²⁷. КМУ планує подати документ на розгляд у жовтні–грудні 2024 року.

Стратегія виконується (повністю або частково) з виділенням відповідного фінансування; інформація про це оприлюднюється на центральному та місцевому рівнях. Зокрема, на сайті КМУ публікується інформація про виконання Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства²²⁸, подано звіти у форматі «світлофор», що

---

²²² Уряд актуалізував завдання плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-aktualizuvay-zavdannia-planu-zakhodiv-do-2024-roku-shchodo-realizatsii-natsionalnoi-strategii-spriyannia-rozvytku-hromadianskoho-suspilstva-v-ukraini>

²²³ Розпочинаємо розробку нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2025–2026 роки. <https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12610-rozpochnaemo-rozrobku-novogo-planu-zakhodiv-z-realizatsii-natsionalnoji-strategiji-spriyannya-rozvytku-gromadyanskogo-suspilstva-v-ukrajini-na-2025-2026-roki>

²²⁴ Відбулася серія онлайн-обговорень для підготовки нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulasia-seriia-onlain-obhovoren-dlia-pidhotovky-novoho-planu-zakhodiv-z-realizatsii-natsionalnoi-strategii-spriyannia-rozvytku-hromadianskoho-suspilstva-v-ukraini>

²²⁵ Представники громадського та урядового секторів шукали ключові елементи для нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. <https://www.kmu.gov.ua/news/predstavnyky-hromadskoho-ta-urядovoho-sektoriv-shukaly-kliuchovi-elementy-dlia-novoho-planu-zakhodiv-z-realizatsii-natsionalnoi-strategii-spriyannia-rozvytku-hromadianskoho-suspilstva-v-ukraini>

²²⁶ Долучитися до підготовки плану заходів щодо реалізації у 2025–2026 роках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: онлайн-форма. https://docs.google.com/forms/d/1qtv3uhz7YyiqAO7G3itpHbOLzjw0C_839bZw79IM8KE/viewform?edit_requested=true

²²⁷ Анкета для збору відгуків і пропозицій за результатами опрацювання матеріалів онлайн-обговорень і стратегічної сесії під час підготовки нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства. <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfs9hVW4mNBdmGbkLQD--TW-Fr3FZ6xQ5k4VbSxuJDSRQ7oA/viewform>

²²⁸ Інформація про стан виконання плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 14 лютого 2023 р. №160. https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/rubrik_spriyannia/info_20240701.pdf

відображає стан виконання заходів²²⁹. Така інформація разом з різними форматами стратегування дають можливість врахувати зауваження під час перегляду планів заходів та загалом Стратегії.

Оголошено про залучення представників ОГС до переговорного процесу з приводу вступу України до ЄС: ідеться про участь у консультаціях²³⁰. У 2024 році ОГС на постійній основі долучалися до координаційних штабів під головуванням віце-прем'єр-міністра України — міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, наприклад, до обговорення питань забезпечення реалізації прав і свобод ВПО²³¹, питань деокупованих територій²³².

Стандарт II. Держава має спеціальні реальні механізми для підтримання співпраці з ОГС.

На законодавчому рівні передбачено участь ОГС у формуванні та реалізації державної політики через участь шляхом роботи у складі громадських рад та інших консультативно-дорадчих органів. Насамперед ідеться про постанову КМУ №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»²³³.

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування»²³⁴, який станом жовтень 2024 року не підписаний Президентом, зможе сприяти вдосконаленню використання інструментів участі (петицій, загальних зборів, місцевих ініціатив тощо), оскільки детально регламентуватиме порядок застосування всіх інструментів.

Громадські ради створюються й діють на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. У 2024 році функціонували близько 1000 рад з питань ВПО²³⁵

---

²²⁹ Інформація про стан виконання плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 14 лютого 2023 р. №160. https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/rubrik_spryiannia/info_svitlofor_20240401.pdf

²³⁰ Щодо залучення представників громадянського суспільства до переговорного процесу.

https://drive.google.com/file/d/1qA3yYCBZf-dZTh0TpiA_mDqDtis-ac3F/view?fbclid=IwY2xjawFc3N5leHRuA2F1bQIxMAABHaA_ZBp-SDbrQHcBBFSEppT-QESJZC7cw4DDVVSp2XN36xArMLYb4ldAcg_aem_ezm9SrfJ8hQga_EET0_tvw

²³¹ Про утворення Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: постанова КМУ від 18 квітня 2023 р. №330. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2023-n#Text>

²³² Про утворення Координаційного штабу з питань деокупованих територій: постанова КМУ від 10 вересня 2022 р. №1021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2022-n#Text>

²³³ Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова КМУ від 3 листопада 2010 р. №996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-n#Text>

²³⁴ Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39362>

²³⁵ Про затвердження Примірною положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб: Постанова від 4 серпня 2023 р. №812. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2023-n#Text>

(порівняно з приблизно 500 у 2023 році)²³⁶. Чинними залишаються норми, які передбачають, що на період воєнного стану та наступні 6 місяців після його закінчення громадські ради не реорганізуються, інформація про них може не розміщуватись на офіційних вебсайтах.

Хоча законодавчо переважно визначено чіткі й об'єктивні критерії відбору ОГС для участі у дорадчих органах, експерти наголошують, що на практиці відбір може відбуватися із суттєвими порушеннями: стислі терміни не забезпечують кандидатам достатньо часу для підготовки та подання заявок, про процес відбору не інформують належним чином тощо. У 2024 році й надалі спостерігається така практика: члени громадських рад залишаються незмінними протягом тривалого часу (у деяких випадках, понад 5 років), їхні сфери відповідальності не є прозорими. Утім, позитивними є приклади врахування рішень різних консультативних органів під час розробки політик. Наприклад, до координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод ВПО входять очільники рад з питань ВПО різного рівня, які можуть надати експертні пропозиції та рішення. Вплив громадських рад та інших консультативно-дорадчих органів на місцевому рівні залежить від конкретної громади.

Рекомендації:

- КМУ та іншим центральним органам виконавчої влади — забезпечити подальшу участь ОГС у процесі розробки програмних документів, зокрема спрямованих на інтеграцію України до ЄС. Особливу увагу слід приділити залученню ОГС, які здійснюють основну діяльність на місцевому рівні, та ОГС, які були переміщені з тимчасово окупованих територій.
- Органам державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів — сприяти реалізації положень Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування», який, зокрема, визначає порядок використання інструментів локальної демократії.

²³⁶ Інтерактивна мапа рад з питань внутрішньо переміщених осіб.
<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=16U89yrKy-JK8Ngp6SJKkMM0RknpPG3E&femb=1&ll=48.285106257078496%2C30.87953290400438&z=5>

3.11. Цифрові права

Загальна оцінка за сферу: **4,8 /7**

Законодавство: **5,1 /7**

Практика: **4,4 /7**

Попри обмеження цифрових прав, зумовлені правовим режимом воєнного стану, Україна продовжує вживати всі необхідні заходи для їхнього захисту та створення умов для їхньої реалізації. Закон «Про цифровий контент та цифрові послуги» набув чинності. ВРУ також розпочала процес розробки нової версії проєкту Закону про регулювання платформ для обміну інформацією, що розповсюджують масову інформацію, відповідно до Акту ЄС про цифрові послуги (DSA). Окремі аспекти цифрових прав також регулюються Законом України «Про медіа». Російська Федерація, як держава-агресор, продовжує здійснювати цілеспрямовані кібератаки, зокрема фішинг з використанням шкідливого програмного забезпечення. Виклики також виникають через особливості регулювання цифрових послуг, зокрема через підпорядкування юрисдикції інших країн та політику приватних компаній. Цифровізація залишається пріоритетом для уряду та продовжує зростати. Міністерство цифрової трансформації України працює над забезпеченням доступу до мобільного зв'язку четвертого покоління (4G). Незважаючи на продовжувані обстріли енергетичної інфраструктури, послуги зв'язку та Інтернету продовжують надаватися.

Загальний бал у цій сфері, а також оцінки за законодавством та практикою залишилися незмінними порівняно з 2023 роком. Рекомендація з попереднього звіту щодо оновлення законодавства, яке стосується використання штучного інтелекту (ШІ), та сприяння подальшому розвитку цифрових послуг і технологій в Україні залишаються актуальними. Держава також повинна регулювати доступ до електронних інформаційних ресурсів та встановити чіткі умови щодо їхньої заборони.

Стандарт I. Цифрові права захищені, а цифрові технології відповідають стандартам прав людини.

Спеціальне законодавство у даній сфері необхідно доопрацювати та / або оновити. У березні 2024 року набрав чинності Закон «Про цифровий контент та цифрові послуги»²³⁷. Цей закон регулює відносини між надавачем та споживачем цифрового контенту та / або цифрової послуги. Доступна інформація про участь ОГС у підготовці тексту закону відсутня. Через воєнний стан продовжують діяти обмеження на використання певних цифрових прав, зокрема на свободу вираження думок і приватність.

Доступ громадян до інтернету та інтернет-ресурсів практично не обмежений, за винятком доступу до російських сервісів і ресурсів. З метою посилення безпеки державних службовців було прийнято рішення про заборону встановлення та

²³⁷ Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10.08.2023 р. №3321-IX.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>

використання програми для обміну повідомленнями Telegram на офіційних пристроях державних службовців, військовослужбовців, працівників сектору безпеки та оборони та осіб, які працюють у критичній інфраструктурі²³⁸. Основна причина такого кроку — активне використання месенджера Telegram Російською Федерацією: для проведення кібероперацій, зокрема фішингових атак, поширення шкідливих програм, відслідковування геолокації користувачів і коригування ракетних ударів.

Окремі аспекти регулюються Законом України «Про медіа». У серпні 2024 року зареєстровано проєкт №11492²³⁹ щодо заборони використання програмних продуктів та доступу до електронних інформаційних ресурсів. Він передбачає усунення законодавчої прогалини й окреслення правил заборони доступу до електронних інформаційних ресурсів у мережі Інтернет (вебсторінок, сайтів, інших вебресурсів), електронних комунікаційних мереж, електронних систем зв'язку, інформаційних систем. Попри визначення правових підстав для блокування вебсайтів через санкції, питання пропорційності та необхідності санкцій залишається відкритим, що створює простір для різночитань. Проєкт перебуває на опрацюванні. Також зареєстровано проєкт №11115²⁴⁰, що урегулює діяльність онлайн-платформ, на яких користувачі поширюють інформацію та обмінюються контентом. За результатами обговорень профільний комітет мав розробити нову версію законопроекту відповідно до акту ЄС про цифрові послуги (DSA) й зареєструвати її наприкінці вересня 2024 року²⁴¹. Це дасть ОГС змогу взяти участь у розробці комплексного законопроекту.

Кримінальний кодекс²⁴² встановлює покарання за екстремізм, сепаратизм або тероризм, зокрема в інтернеті. Утім, з погляду притягнення до відповідальності за порушення цифрових прав національне законодавство недосконале. Головна причина в тому, що такі порушення мають матеріальну складову — витік, втрата, підробка, блокування інформації, спотворення процесу обробки інформації або порушення встановленого порядку її маршрутизації тощо.

Проблема також ускладнюється самою природою порушень в Інтернеті, які можуть бути транскордонними, а отже, поза юрисдикцією держави Україна. Труднощі також виникають через політику певних онлайн-платформ, зокрема соціальних медіа (наприклад, модерація контенту), а також відсутністю механізму забезпечення

---

²³⁸ НКЦК прийняв рішення обмежити використання Telegram в органах державної влади, військових формуваннях, на об'єктах критичної інфраструктури. https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=844792274498158&id=100069021795806&rdid=QhUeDuAoKecOOflK

²³⁹ Про внесення змін до Закону України «Про санкції». <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44743>

²⁴⁰ Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності платформ спільного доступу до інформації, через які поширюється масова інформація. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43884>

²⁴¹ Media and digital rights regulation in Ukraine <https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/09/Digest-14-August-2024.pdf>

²⁴² Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. №2341-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

виконання вимог ЄС у державах, які не є членами ЄС, переважно через неможливість судового переслідування.

Російські суб'єкти спрямовують на ОГС безпрецедентну кількість кібератак; зокрема ідеться про цілеспрямований фішинг зі шкідливим програмним забезпеченням та атаки на вебсайти незалежних медіа-організацій. Наприклад, Росія атакувала супутникове мовлення телеканалу «Еспресо» й намагалися підмінити сигнал телеканалу трансляцією параду у Москві. Громадське радіо також відбивалось від DDoS-атак протягом 2024 року, які почалися 12 травня 2024 року²⁴³. Хоча цей звіт не охоплює цифрові права цивільного населення на тимчасово окупованих територіях, слід зазначити, що існують докази, зокрема інформація, отримана в результаті глибинних інтерв'ю, що там здійснюється обмеження доступу до ресурсів²⁴⁴, блокування соціальних медіа та окремих сторінок, а також незаконні затримання на підставі публікацій і повідомлень у соціальних мережах.

Стандарт II. Держава створює умови для реалізації цифрових прав.

В Україні забезпечено доступ до мережі Інтернет, активно використовуються мобільні технології 4 покоління (4G). Також в Україні розпочато²⁴⁵ тестування технології 5G, однак технологія не використовується на всій території України.

Відповідно до пріоритетних напрямів діяльності Міністерства з питань цифрової трансформації²⁴⁶ у 2024 році планується забезпечити 91% населення доступ до мобільного зв'язку четвертого покоління, 90% — до швидкісного інтернету. Цифровізація, зокрема розвиток цифрових послуг та технологій, кіберзахист, робототехніку та роботизацію, надалі визначається як пріоритет держави.

Україна посіла п'яте місце в рейтингу Online Service Index у межах міжнародного дослідження E-Government Development Index, яке проводиться ООН і оцінює 193 країни світу²⁴⁷. Хоча у багатьох аспектах телекомунікацій та інтернету Україна значно перевищує середньосвітові показники, збройна агресія РФ суттєво вплинула на цифрову інфраструктуру в країні. Енергетична та комунікаційна інфраструктура зазнають

---

²⁴³ Барометр свободи слова за травень 2024 року. <https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-za-traven-2024-roku-i61833>

²⁴⁴ Russia's Window on the World Is Now Closing: CEPA. <https://cepa.org/article/russias-window-on-the-world-is-now-closing/>

²⁴⁵ В Україні вперше в тестовому режимі запустили 5G — Федоров. <https://suspilne.media/754951-v-ukraini-vperse-v-testovomu-rezimi-zapustili-5g-fedorov/>

²⁴⁶ План роботи Міністерства цифрової трансформації України на 2024 рік. https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/План_роботи_MLT_2024_compressed.pdf

²⁴⁷ Україна посіла 5-те місце за індексом онлайн-сервісів у глобальному рейтингу ООН. <https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-posila-5-te-mistse-za-indeksom-onlayn-servisiv-u-globalnomu-reytingu-onn>

постійних атак^{248,249}. Загальна вартість шкоди, завданої сектору, оцінюються в 2,1 млрд доларів США. Ця цифра включає втрати доходів через збої в роботі поштових послуг і послуг мобільного та фіксованого інтернету, а також збільшення витрат на резервні генератори електроенергії, необхідні для безперебійного надання послуг інтернету. Загальні потреби у відновленні та реконструкції у секторі оцінюються в 4,67 млрд доларів США протягом 10 років²⁵⁰.

Також в Україні активно розвивається регулювання сфери штучного інтелекту²⁵¹, насамперед унаслідок активного використання ШІ в державному секторі, зокрема у військовій сфері.

Оскільки у 2024 році було ухвалено регламент ЄС про ШІ, українські державні інституції та громадянське суспільство розглядають, як загальна нормативна база, пов'язана з штучним інтелектом, буде адаптована в Україні, з огляду на відсутність доступу до європейських установ, які відіграють важливу роль відповідно до регламенту ЄС про ШІ²⁵². Попри це тривають експертні дискусії, ініційовані, зокрема, ОГС²⁵³, презентовано рекомендації щодо відповідального використання ШІ у сфері медіа²⁵⁴ розроблені Лабораторією цифрової безпеки.

Рекомендації:

- ВРУ (із залученням широкого кола заінтересованих сторін, зокрема ОГС) — ухвалити зміни до законодавства щодо доступу до електронних інформаційних ресурсів у мережі Інтернет, їх заборони, з урахуванням стандартів ЄС.

²⁴⁸ Термінове звернення Коаліції «Україна. П'ята ранку» щодо масованих обстрілів об'єктів критичної інфраструктури України 22 березня 2024 року. <https://ehrh.org/terminove-zvernennya-koalicziyi-ukrayina-pyata-ranku-shhodo-masovanyh-obstriliv-obyektiv-krytychnoyi-infrastruktury-ukrayiny-22-berезnya-2024-roku/>

²⁴⁹ Заява Коаліції «Україна. П'ята ранку» щодо здійсненого РФ ракетного обстрілу медичних закладів та цивільної інфраструктури. <https://www.facebook.com/Ukraine.5am/posts/pfbid02CEKYSx8jBxSK9mnvsvBFLNT7c6CX3nr8J1nRi89DswsM6cm3JMQtZ8sLLCF2Z9ivl>

²⁵⁰ Update on the implementation of ITU Council Resolution 1408 on assistance and support to Ukraine for rebuilding their telecommunication sector. <https://www.itu.int/md/S24-CL-C-0068/en>

²⁵¹ Від гучних заяв до практики: реалії регулювання штучного інтелекту. <https://cedem.org.ua/analytics/regulyvannya-shtuchnogo-intelektu/>

²⁵² Дії та Мрії: штучний інтелект у публічному секторі. Аналітичне дослідження. https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/02/Mrii_ta_dii_kopiiia.pdf

²⁵³ Цифролаба провела експертну дискусію з питань використання ШІ в публічному секторі. <https://dslua.org/publications/tsyfrolaba-provela-ekspertnu-diskusiiu-z-pytan-vykorystannia-shi-v-publichnomu-sektori/>

²⁵⁴ Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту у сфері медіа. https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/01/Rekomendatsii_SHI_media.docx.pdf

- КМУ — сприяти подальшому розвитку цифрових послуг та технологій в Україні, відновленню знищеної / пошкодженої інфраструктури спільно з міжнародними партнерами.
- КМУ (через уповноважені органи) — розробити загальну регуляторну рамку, яка забезпечить імплементацію міжнародних стандартів у сфері ШІ та визначення механізмів адаптації їх в Україні без доступу до європейських інституцій.
- ВРУ, КМУ та центральним органам влади — забезпечити обговорення з широким колом заінтересованих сторін питань забезпечення цифрових прав відповідно до стандартів прав людини.

IV. КЛЮЧОВІ ПРІОРИТЕТИ

Збройна агресія Російської Федерації проти України продовжує серйозно впливати на українське громадянське суспільство. Це також впливає на можливість держави та громадянського суспільства взаємодіяти задля важливих реформ і поліпшень у всіх 11 сферах «Барометра ОГС». Проте зусилля з протидії російській агресії та інтеграція України в ЄС посилюють рішучість ОГС здійснювати системні зміни.

Загальний бал середовища для ОГС в Україні у 2024 році залишився на рівні 2023 року. Лише в одній сфері спостерігається зростання загального балу, а саме в сфері 5 «Право на участь у прийнятті рішень». Це стало результатом ухвалення низки Законів, зокрема Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування» та «Про публічні консультації». Ці акти спрямовані на поліпшення доступу до інструментів локальної демократії та загального процесу прийняття рішень. Їхнє впровадження потребує подальших заходів.

У даному звітному періоді щодо більшості ключових рекомендацій, наведених у звіті «Барометр ОГС» для України за 2023 рік, спостерігався прогрес. Рекомендації стосувалися ухвалення законодавства, що підтримує демократію та публічні консультації, запровадження різних механізмів залучення коштів, зокрема за підтримки ІСАР Єднання, а також продовження реалізації Плану заходів щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки.

У зв'язку з цим, у 2024 році було визначено сім рекомендацій з загальних 41, що охоплюють 11 сфер, ключовими пріоритетами для наступного періоду:

1. КМУ, Міністерству цифрової трансформації України спільно з Міністерством юстиції України — запровадити послуги з реєстрації ОГС на порталі «Дія», подібних до тих, що надаються бізнесу.
2. ВРУ — переглянути положення щодо набрання Законом України «Про публічні консультації» чинності через рік після закінчення воєнного стану та визначити обов'язок народних депутатів проводити публічні консультації.

3. КМУ та іншим центральним органам виконавчої влади — забезпечити подальшу участь ОГС у процесі розробки програмних документів, зокрема спрямованих на інтеграцію України до ЄС. Особливу увагу слід приділити залученню ОГС, які здійснюють основну діяльність на місцевому рівні, та ОГС, які були переміщені з тимчасово окупованих територій.
4. КМУ — через уповноважені органи забезпечити врахування особливостей державних закупівель, учасниками яких є ОГС, а також сприяти широкому інформуванню ОГС з питань доступу до державних закупівель.
5. НБУ — сприяти доступу ОГС до банківських послуг, включно з транскордонними операціями, наданням кредитів, принаймні на рівні з бізнесом. Забезпечити комунікацію з міжнародними фінансовими установами та іноземними банками, зокрема з Міжнародною групою з протидії відмиванню брудних грошей, задля уникнення обмежень, спричинених збройною агресією РФ.
6. Правоохоронним органам, Офісу Генерального прокурора України — забезпечити подальше розслідування та належне фіксування злочинів Російської Федерації, зокрема проти представників ОГС, медіа для подальшого притягнення РФ до відповідальності.
7. ВРУ — ухвалити Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки волонтерської діяльності в умовах воєнного стану» №10040 від 13.09.2023 року.

V. МЕТОДОЛОГІЯ

Проект «Барометр ОГС» здійснює регулярний і послідовний моніторинг середовища, у якому працюють ОГС у країнах Східного партнерства. Він складається з набору стандартів та індикаторів в 11 різних сферах, за якими оцінюються як законодавство, так і практична діяльність. Він базується на міжнародних стандартах та найкращих практиках. «Барометр ОГС» (CSO Meter) розроблено основною групою експертів з ECNL та місцевими партнерами з шести країн Східного партнерства.

Країнові партнери разом із іншими ОГС, що входять до Хабу Барометру ОГС, провели моніторинг і підготували проект звіту про країну. Вони також створили в кожній країні консультативні ради у складі експертів — представників головних місцевих зацікавлених сторін. Члени ради мають два основні завдання: переглядати описові звіти та виставляти бали за кожен стандарт на основі описових звітів.

Цей звіт по країні охоплює період за січень–листопад 2024 року.

Процес моніторингу

Процес включав збір даних та аналіз. Основними методами, використаними в цьому звіті, були кабінетне дослідження, а також сім глибинних інтерв'ю і дві консультації, два фокус-групових дослідження з представниками місцевих (7 учасників) та національних (7 учасників) ОГС. Інформація, зібрана для звіту, ґрунтувалася на ширшій роботі ІСАР Єднання із підтримки ОГС в Україні, а також на експертних оцінках партнерів.

Цей звіт був розроблений за участю Наглядової ради, до складу якої увійшли представники ключових зацікавлених сторін (незалежні експерти та представники ОГС), щоб забезпечити, що результати та рекомендації відображають загальну ситуацію в країні:

- Громадська спілка «Коаліція Реанімаційний Пакет Реформ»;
- Міжнародний фонд «Відродження»;
- Центр політико-правових реформ;
- Центр громадянських свобод;
- Громадська організація «Разом проти корупції»;

- Українська Гельсінська спілка з прав людини;
- Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина»;
- ГО «Донбас СОС».

Проект звіту було розглянуто членами Наглядової ради на онлайн-засіданні, яке відбулося 29 жовтня 2024 року. На основі їхніх рекомендацій текст було остаточно доопрацьовано.

Процес оцінювання

Дослідники та 10 членів Наглядової ради в Україні оцінили ситуацію та зміни в законодавстві й практиці за кожним стандартом з 11 сфер, охоплених «Барометром ОГС», відзначивши зміни порівняно зі звітом попереднього року. У разі прогресу оцінка підвищувалася, у разі погіршення ситуація – знижувалася. Після того за спеціальною формулою було підраховано підсумковий бал за кожним стандартом (відповідно до формули бали від дослідників та від членів Наглядової ради враховуються з однаковою вагою). Загальна оцінка за кожною зі сфер розраховується як середнє остаточних балів за кожним зі стандартів. Для презентації отримана цифра округлюється до десятих. Як правило, для підрахунку балів використовується 7-бальна шкала. Крайні значення шкали позначають найбільш екстремальну або ідеальну ситуацію / середовище. Наприклад, 1 — надзвичайно несприятливе (авторитарне) середовище, а 7 — надзвичайно сприятливе (ідеально демократичне) середовище для ОГС.

Додаткову інформацію про «Барометр ОГС», процес оцінювання та підрахунку балів можна отримати за посиланням: <https://csometer.info/>.

VI. ЛІТЕРАТУРА

Законодавство

- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права,
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
- Загальна Декларація прав людини,
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами)
(Європейська конвенція з прав людини),
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
- Резолюція 1408 — Допомога та підтримка Україні у відбудові її телекомунікаційного сектору,
<https://www.itu.int/md/S22-CL-C-0095/en>
- Оновлення щодо виконання Резолюції 1408 щодо допомоги та підтримки Україні у відбудові її телекомунікаційного сектору,
<https://www.itu.int/md/S24-CL-C-0068/en>
- Конституція України,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%Do%BA/96-%Do%B2%D1%80#Text>
- Цивільний кодекс України,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
- Кримінальний кодекс України,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234I-14#Text>
- Кримінальний процесуальний кодекс України,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465I-17#Text>.
- Податковий кодекс України,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#nI2538>
- Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

- Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. №4572-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
- Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
- Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. №755-IV, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
- Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності: Закон України від 20.12.2016 р. №1792-VIII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text>
- Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
- Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135-XII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
- Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну: Закон України від 22.05.2022 р. №2265-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text>
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції: Закон України від 03.03.2022 р. №2110-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text>
- Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану: Закон України від 24.03.2022 р. №2160-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2160-20#Text>
- Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам: Закон України від 15.03.2022 р. №2137-IX,

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-%D0%86%D0%A5#Text>

- Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 р. №1089-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>
- Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. №389-VIII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. №2120-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
- Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста: Закон України від 23.09.1997 р. №540/97-ВР, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
- Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності: Закон України від 15.08.2022 р. №2519-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-IX#Text>
- Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
- Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. №876-VII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
- Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Про платіжні послуги: Закон України від 30. 06. 2021 р. №1591-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
- Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. №2939-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
- Про лобіювання: Закон України від 23.02.2024 р. №3606-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3606-20#Text>
- Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2025 р. №922-VII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
- Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. №2657-XII,

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

- Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 09.11.2023 р. №3460-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-IX#Text>
- Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 р. №2115-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>
- Про внесення змін до деяких законів України щодо надання додаткових гарантій захисту працівникам засобів масової інформації, які працюють у районах ведення воєнних (бойових) дій та/або на тимчасово окупованих територіях України: Закон України від 08.07.2022 р. №2382-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2382-20#Text>
- Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності та діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 15.08.2022 р. №2520-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2520-20#Text>
- Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності: Закон України від 15.08.2022 р. №2519-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text>
- Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. №2118-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 р. №2107-IX,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2107-20#top>
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави: Закон України від 14.07.2023 р. №3257-IX (набрав чинності 03.09.2024 року),
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3257-20#Text>

- Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. №1160-IV, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1160-15>
- Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування: Закон України від 22.02.2024 р. №3590-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3590-20#Text>
- Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. №374-IV, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15>
- Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
- Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135-XII, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
- Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р. №2558-III, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#top>
- Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10.08.2023 р. №3321-IX, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>
- Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо унормування діяльності та державної реєстрації громадських організацій, <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40561>
- Проект Закону про спеціальні місії України від 20.03.2024 р. №11103, <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43873>
- Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за привласнення державних функцій від 20.03.2024 р. №11104, <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43874>
- Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави), http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68576

- Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43232>
- Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою),
https://wi.ci.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68977
- Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави,
http://wi.ci.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68997.
- Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39362>
- Проект Закону про публічні консультації,
https://wi.ci.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70235
- Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання розголошенню окремих відомостей у текстах судових рішень від 03.01.2023 р. №7033-д.,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41159>
- Проект Закону про захист персональних даних від 25 жовтня 2022 р. №8153,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40707>
- Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, інших законодавчих актів України щодо врегулювання питань протидії розвідувально-підривній діяльності спеціальних служб іноземних держав,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44125>
- Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, інших законодавчих актів України щодо врегулювання питань протидії розвідувально-підривній діяльності спеціальних служб іноземних держав (альтернативний проект),
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44187>
- Проект Закону про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки,

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43733>

- Проект Закону про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання надання благодійної допомоги на користь неприбуткових організацій,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41686>
- Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо запровадження механізму відсоткового відрахування для підтримки неприбуткових організацій),
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39744>
- Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43945>
- Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування,
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39362>
- Розпорядження КМУ від 14.02.2023 р. №160-р «Про затвердження плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2023-p#n8>
- Розпорядження КМУ від 09.07.2024 р. №636-р «Про внесення змін до плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2024-%D1%80#Text>
- Постанова КМУ від 06.03.2022 р. №209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#Text>
- Постанова КМУ від 03.11.2010 р. №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>
- Постанова КМУ від 27.11.2019 р. №976 «Деякі питання Єдиної системи опрацювання звернень»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2019-%D0%BF#Text>

- Постанова КМУ від 08.09.2016 р. №606 «Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%Do%BF#Text>
- Постанова КМУ від 04.03.2023 р. №220 «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-п#top>
- Постанова КМУ від 13.07.2016 р. №440 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-п#Text>
- Постанова КМУ від 05.11.2008 р. №976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п#Text>
- Постанова КМУ від 18.07.2007 р. №950 «Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п#top>
- Постанова КМУ від 27.01.2023 р. №70 «Деякі питання надання фінансової підтримки громадським об'єднанням осіб з інвалідністю»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2023-п#Text>
- Постанова КМУ від 18.04.2023 р. №330 «Про утворення Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2023-п#Text>
- Постанова КМУ від 10.09.2022 р. №1021 «Про утворення Координаційного штабу з питань деокупованих територій»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2022-п#Text>
- Постанова від 04.08.2023 р. №812 «Про затвердження Примірного положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2023-п#Text>
- Наказ Міністерства фінансів України від 30.10.2014 р. №1089 «Про затвердження Порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції та / або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації»,
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1471-14#Text>

- Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. №18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (п. 14-5), <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#top>
- Протокол оперативного штабу Ради оборони Київської області від 07.07.2022 р. №145 «Порядок проведення масових заходів на території Київської області в умовах правового режиму воєнного стану», <https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/poryadok-provedennya-masovyh-zahodiv-na-terytorii-kyivskoi-oblas.pdf>

Судові справи

- Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 16 січня 2024 р. У справі №420/29395/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116362071>
- Рішення Київського окружного адміністративного суду від 31 травня 2024 р. у справі №320/6166/24. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119426187>
- Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 02 серпня 2024 р. у справі №420/450/24. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120781587>

Дослідження та звіти

- Соціологічне дослідження «Зацікавленість і спроможність організацій громадянського суспільства надавати соціальні послуги», проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) на замовлення ІСАР «Єднання» у партнерстві з Міністерством соціальної політики України, <https://api.home.ednannia.ua/upload/kch/24/07/22/Дослідження%20про%20соціальні%20послуги.pdf>
- Ключові положення звіту про проведення незалежної оцінки ризиків сектору неприбуткових організацій, складеного у межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», який реалізується ІСАР Єднання у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ), https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/Korotka_versiya_na_prezentatsiyu_Zvit_pro_provedennya_a_sektoralnoi-.pdf
- Аналітичний звіт «Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни», ГО «Український інститут медіа та комунікації», https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/UMCI_-Effectiveness-of-Russian-Disinformation-Counteration_UA.pdf

- Моніторинг зібрання та контрзібрання «КиївПрайд Марш 2024», група громадського моніторингу ОЗОН,
<https://ccl.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/kyivprajd-marsh-2024-ua.pdf>
- Барометр свободи слова за серпень 2024 року, Інститут масової інформації,
<https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-za-serpen-2024-roku-i63424>
- DSLU monthly digest on media and digital rights regulation in Ukraine (англійською),
https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/06/Digest-II-May-2024_UPD.pdf
- Аналіз «Відповідальність за порушення законодавства у сфері медіа», Центр демократії та верховенства права,
<https://cedem.org.ua/analytics/vidpovidalnist-porushennya-media/>
- Аналіз законодавства у сфері обмежень права на приватність в умовах воєнного стану, Українська Гельсінська спілка з прав людини,
https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/Preview_Limit_privacy_A4.pdf
- Результати опитування української молоді, проведеного з 19 червня до 21 липня 2024 року Центром аналізу та соціологічних досліджень (CISR) Міжнародного республіканського інституту (MPI) в межах програми USAID «Мріємо та діємо»,
<https://mriemotadiemorazom.org/ukrainian-youth-today>
- Аналітичне дослідження «Дії та Мрії: штучний інтелект у публічному секторі», ГО «Лабораторія цифрової безпеки»,
https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/02/Mrii_ta_dii_kopiia.pdf
- Аналітичний матеріал Української Гельсінської спілки з прав людини «Довічне за контакт з представниками інших країн: у Парламенті зареєстрували нові законопроекти»,
<https://www.helsinki.org.ua/articles/dovichne-za-kontakt-z-predstavnykamy-inshykh-krajin-u-parlament-i-zareiestruvaly-novy-zakonoproiekt/>
- Звіт «Діяльність донорських та міжнародних організацій в Україні у 2022–2024 роках», підготовлений Інститутом аналітики та адвокації за підтримки ІСАР «Єднання»,
https://api.home.ednannia.ua/upload/kch/24/09/10/Activities_of_donor_and_%20international_%20organisations_%20in_Ukraine.pdf
- Визначення кінцевого бенефіціара власника громадським об'єднанням та благодійним організаціям, Міністерство юстиції України, підготовлено в межах

проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР «Єднання» у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ),

<https://minjust.gov.ua/news/ministry/viznachennya-kintsevogo-benefitsiarnogo-vlasnika-gromadskimi-obednanniyami-ta-blagodiynimi-organizatsiyami>

Заяви

- Заява щодо замаху на процес європейської інтеграції України та незалежності Суспільного,
<https://dslua.org/publications/zaiava-shchodo-zamakhu-na-protses-ievropeyskoi-intehratsii-ukrainy-ta-nezalezhnosti-suspilnoho/>
- Звернення громадськості щодо прозорих, змістовних та інклюзивних публічних консультацій щодо законопроектів про лобіювання,
<https://www.vplyv.org.ua/archives/8122>
- Заява правозахисних громадських організацій, медіа та журналістів щодо допуску журналістів на засідання та в кулуари парламенту,
<https://imi.org.ua/news/verhovnu-radu-zaklykayut-dopustyty-zhurnalistiv-dovoyih-zasidan-i-v-kuluary-i58981>
- Звернення ОГС щодо обмеження права громадськості вільно отримувати доступ до інформації з судового реєстру та здійснювати контроль за судовими провадженнями, зокрема тими, що мають значний суспільний резонанс,
<https://www.vplyv.org.ua/archives/9001>
- Вимагаємо припинити переслідування антикорупційних активістів та журналістів-розслідувачів,
<https://www.helsinki.org.ua/articles/vymahaiemo-prypnyty-peresliduvannia-antykoruptsiynykh-aktyvistiv-ta-zhurnalistiv-rozsliduvachiv/>
- Медіарух вимагає від президента Зеленського реакції на тиск на незалежних журналістів та розслідувачів,
https://zmina.ua/statements/mediaruh-vymagaye-vid-prezydenta-zelenskogo-reakcii-na-tysk-na-nezaleznyh-zhurnalistiv-ta-rozsliduvachiv/?fbclid=IwZXhobgNhZWocMTEAARoEpQJDxCpl6cFPoZofeeV8sOG_y_6cXkw-vwz45soJ23VNI2R2RURcoL9I_aem_gQGJyySayQ7bgmcmgl9Q5YA
- Заява правозахисних організацій щодо затримання кримськотатарської правозахисниці та журналістки Лутфіє Зудієвої,
<https://krymsos.com/zayava-pravozahysnyh-organizacij-shhodo-zatrymannya-krymskotatarskoyi-pravozahysnychi-ta-zhurnalistky-lutfiye-zudiyevoyi/>

- Заява правозахисних організацій щодо нелюдських умов тримання у російській колонії громадянського журналіста Ремзі Бекірова, <https://krymsos.com/zayava-pravozahysnyh-organizacij-shhodo-nelyudskyyh-umov-trymannya-u-rosijskij-koloniyi-gromadyanskogo-zhurnalista-remzi-bekirova/>
- Термінове звернення Коаліції «Україна. П'ята ранку» щодо масованих обстрілів об'єктів критичної інфраструктури України 22 березня 2024 року, <https://ehrh.org/terminove-zvernennya-koalicziyi-ukrayina-pyata-ranku-shhodo-masovanyh-obstriliv-obyektiv-krytychnoyi-infrastruktury-ukrayiny-22-berezhnya-2024-roku/>
- Заява Коаліції «Україна. П'ята ранку» щодо здійсненого РФ ракетного обстрілу медичних закладів та цивільної інфраструктури, <https://www.facebook.com/Ukraine.5am/posts/pfbid02CEKYSx8jBxSK9mnavsBF1LNT7c6CX3nr8J1nRi89DswsM6cm3JMQtZ8sLLCF2Z9ivl>

Публікації в медіа та на онлайн-ресурсах

- Онлайн будинок юстиції, <https://online.minjust.gov.ua>
- Donetsk, Kherson, Luhansk and Zaporizhzhia oblasts. FAQs on sanctions against Russia and Belarus, with focus on the following legislation: Council Regulation (EU) 2022/263, https://finance.ec.europa.eu/publications/donetsk-kherson-luhansk-and-zaporizhzhia-oblasts_en
- Стартував другий Саміт професійних фандрейзерів «Помічники героїв» ІСАР «Єднання», <https://ednannia.ua/novyny/nashi-novini/12789-startuvav-drugij-samit-profesijnikh-fandrejzeriv-pomichniki-gerojiv-isar-ednannya>
- Про проведення масових заходів на території області в умовах воєнного стану: офіційний вебсайт Кіровоградської обласної державної адміністрації, <https://www.kr-admin.gov.ua/start.php?q=NewsI/Ua/2021/08062202.html>
- Спікер Українського Парламенту Руслан Стефанчук підписав розпорядження про допуск журналістів до Верховної Ради України в умовах дії воєнного стану: прес-служба Апарату Верховної Ради України, <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/249274.html>
- Департамент превентивної діяльності: структура Національної поліції України,

<https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-preventivnoyi-diyalnosti>

- Пристрасті за лобізмом: що несе багатостраждальний закон «Про добросчесне лобіювання»,
<https://zmina.info/columns/prystrasti-za-lobizmom-shho-nese-bagatostrazhdalnyj-zakon-pro-dobrochesne-lobiyuvannya/>
- Чим загрожує лобізм організаціям громадянського суспільства,
<https://cs.detector.media/reforms/texts/186026/2024-04-05-chym-zagrozhuielobizm-organizatsiyam-gromadyanskogo-suspilstva/>
- Законопроект про відеомоніторинг: захист публічної безпеки чи ліцензія на масове стеження?,
<https://dslua.org/publications/zakonoproiekt-pro-videomonitorynh-zakhyst-publichnoi-bezpeky-chy-litsenziia-na-masove-stezhennia/>
- Інформаційний портал «Бігус.Інфо»,
<https://bihus.info>
- Редакція Вільного радіо зазнала серії фішингових атак, спрямованих на корпоративну пошту медіа,
<https://imi.org.ua/news/vilne-radio-otrymalo-nyzku-fishyngovyh-lystiv-avtory-yakyh-predstavlyalysya-podatkovoyi-ta-sbu-i63161>
- Активістка Ірина Федорів заявила, що хтось від її імені звернувся до ДБР зі скаргою на колегу Олександра Саліженка,
<https://zmina.info/news/aktyvistka-iryna-fedoriv-zayavyla-shho-htos-vid-yiyi-imeni-zvernuvsya-do-dbr-zi-skargoyu-na-kolegu-oleksandra-salizhenka/>
- Оперативна інформація щодо ситуації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя станом на 16 вересня 2024 року,
<https://ppu.gov.ua/press-center/operatyvna-informatsiia-shchodo-sytuatsii-na-tymchasovo-okupovaniy-terytorii-avtonomnoi-respubliky-krym-ta-mista-sevastopolia-standom-na-16-veresnia-2024-roku/>
- Експертне обговорення «Нові вимоги до визначення структури власності неприбуткових організацій — чітко про складне»,
<https://cedem.org.ua/news/struktura-vlasnosti-neprybutkovykh/>
- Політично значущі особи в ОГС — чим це загрожує?,
<https://cedem.org.ua/news/pep/>

- Результати експертної дискусії «Міжнародне фінансування організацій громадянського суспільства: виклики банківського обслуговування, спричинені війною»,
<https://cedem.org.ua/news/cedem-ekspertna-zustrich-banky/>
- Установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів для провадження волонтерської діяльності на території України,
<http://195.230.133.141:21133>
- Страхування, пільги та залучення молоді: як держава планує розвивати волонтерство і що ще потрібно змінити: центр прав людини ZMINA,
<https://zmina.info/articles/derzhavna-programa-spryyannya-rozvytku-volonterstva-yakym-ye-bachennya-ekspertnoyi-spilnoty/>
- Уряд актуалізував завдання плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні,
<https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-aktualizuvav-zavdannya-planu-zakhodiv-do-2024-roku-shchodo-realizatsii-natsionalnoi-strategii-spryiannia-rozvytku-hromadianskoho-suspilstva-v-ukraini>
- Приєднуйтесь до підготовки плану заходів з реалізації у 2025–2026 роках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: онлайн-форма,
https://docs.google.com/forms/d/1qtv3uhz7YyigAO7G3itpHbOLzjwoC_839bZw79IM8KE/viewform?edit_requested=true
- Розпочинаємо розробку нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2025–2026 роки,
<https://ednannia.ua/news/nashi-novini/12610-rozpochinaemo-rozrobku-novogo-planu-zakhodiv-z-realizatsiji-natsionalnoji-strategiji-spryiannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva-v-ukrajini-na-2025-2026-roki>
- Відбулася серія онлайн-обговорень для підготовки нового плану заходів з реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні,
<https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulasia-seriia-onlain-obhovoren-dlia-pidhotovky-novoho-planu-zakhodiv-z-realizatsii-natsionalnoi-strategii-spryiannia-rozvytku-hromadianskoho-suspilstva-v-ukraini>
- Інформація про стан виконання плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 14 лютого 2023 р. №160,

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/rubrik_spryannia/info_20240701.pdf

- Щодо залучення представників громадянського суспільства до переговорного процесу,
https://drive.google.com/file/d/1qA3yYCBZf-dZThoTpjA_mDgDtis-ac3F/view?fbclid=IwY2xjawFc3N5leHRuA2FlbQIxMAABHaA_ZBp-SDbrQHcBBFSEppT-QESJZC7cw4DDVVS2p2XN36xArMLYb4ldAcg_aem_ezm9SrfJ8hQga_EETo_tvw
- План роботи Міністерства цифрової трансформації України на 2024 рік,
https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/ministry/План_роботи_МЦ_2024_compressed.pdf
- Україна посіла 5-те місце за індексом онлайн-сервісів у глобальному рейтингу ООН,
<https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-posila-5-te-mistse-za-indeksom-onlayn-servisiv-u-globalnomu-reytingu-oon>
- Від гучних заяв до практики: реалії регулювання штучного інтелекту,
<https://cedem.org.ua/analytics/regulyuvannya-shtuchnogo-intelektu/>
- Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту у сфері медіа,
https://dslua.org/wp-content/uploads/2024/01/Rekomendatsii_SHI_media.docx.pdf
- IGov. A government e-service portal in Ukraine (in Ukrainian),
<https://igov.org.ua/subcategory/1/10/situation/44?anchor8=undefined#anchor3>
- OpenDataBot (in Ukrainian),
<https://opendatabot.ua/open/edr>
- YouControl (in Ukrainian),
<https://youcontrol.com.ua/catalog/>
- Портал «Дія». Реєстрація та послуги для бізнесу,
<https://diia.gov.ua/services/categories/biznesu/stvorennya-biznesu>
- Зміни до відомостей про юридичну особу, що містяться в ЄДР, у тому числі зміни до установчих документів юридичної особи (крім громадського формування): портал «Дія»,
<https://guide.diia.gov.ua/view/derzhavna-reiestratsiia-zmin-do-vidomostei-pro-iurydychnu-osobu-krim-hromadskoho-formuvannia-ta-relihiinoi-orhanizatsii-shcho-m-7472d45b-ee89-4885-a2ec-af9e5290b4dc>

- Підтримка релокації бізнесу,
<https://restartbusiness.in.ua>
- ForeignAssistance.gov. Data last updated on: 08/29/2024. Dashboard Trends By Country By Agency Reports Data,
<https://foreignassistance.gov>
- Простір електронних конкурсів,
<https://grants.vzaemo.diia.gov.ua>
- Грантові програми: Український культурний фонд,
<https://ucf.in.ua/programs>
- Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України,
<https://mva.gov.ua/vartogo>
- Гранти та програми: Український молодіжний фонд,
<https://uyf.gov.ua/programs>
- Експертне обговорення Концепції Державної програми розвитку волонтерської діяльності в Україні,
<https://nssu.gov.ua/news/ekspertne-obhovorennia-kontseptsii-derzhavnoi-prohramy-rozvytku-volonterskoi-diialnosti-v-ukraini>
- Волонтерська платформа,
<https://platforma.volunteer.country>
- Паляниця. Інфо,
<https://palyanytsya.info>
- Інтерактивна мапа рад з питань ВПО,
<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=16U89yrKy-JK8Ngr6SJKkMMoRknpPG3E&femb=1&ll=48.285106257078496%2C30.87953290400438&z=5>

